

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2012 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Šárka Jeřábková

Volnočasová centra pro děti a mládež z minority

Praha 2013

Mgr. Markéta Hajská

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor / Master / Combined (Part time) / Full-Time Studies
2012- 2013

BACHELOR THESIS

Šárka Jeřábková

Leisure time center for youth out of minority

Prague 2013

Mgr. Markéta Hajská

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená .....práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval(a) samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal(a), v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V...Praze..... dne 2013

Jméno autora/ky .....

Poděkování

Chtěl(a) bych poděkovat .....paní Magistře Markétě Hajské za pomoc při tvorbě bakalářské práce a své rodině za podporu.

.....

Anotace

Bakalářská práce se zabývá otázkami způsobů trávení volného času dětí z minorit. Dále je jejím cílem seznámit se s problematikou neziskových organizací provozující nízkoprahová zařízení a jejich význam pro zvláště děti romského původu.

Své informace jsem získala ze studia pramenů místních nízkoprahových center v Kutné Hoře centru Maják a Čáslavi v centru Domek, knih, internetu a výročních zpráv .

Mou práci tvoří dvě části. V první se zabývám historií a současnou situací romské menšiny v České republice, dále pak pohledem na chování a výchovu romských dětí v rodinách. Podrobně se také věnuji také tématu romských dětí navštěvujících volnočasová centra. Ve druhé jsem se seznamovala s prací volnočasového střediska Domek v Čáslavi a Oblastní charitě centra Maják Kutná Hora. Tato část je dále doplněna dotazníky, kterými jsem oslovila podobná centra v České republice a zajímala jsem se o názory pracovníků těchto organizací.

Klíčové pojmy

Romské dítě, nízkoprahová zařízení, Oblastní charita Kutná Hora Centrum Maják, středisko DOMEK Čáslav, dotazníkové šetření, Romové v České republice

Annotation

This thesis deals with issues of ways of spending free time of children from minorities. Furthermore, it aims to familiarize themselves with the issue of non-profit organizations engaged in low threshold facilities and their importance especially for children of Roma origin. I got my information from the study of local sources of low-threshold centers in the center in Kutna Hora and Časlav, books, the Internet and annual reports.

My work consists of two parts. The first deals with the history and current situation of the Roma minority in the Czech Republic, then look at the behavior and education of Roma children in families. Also deals in detail also the topic of Roma children attending leisure centers. In the second I was acquainted with the work activity center house in town and the Lighthouse Charity Regional Kutna Hora. This section is further complemented by questionnaires, which I addressed similar centers in the Czech Republic and I am interested in your opinion about the employees of these organizations.

Key words

Romany child, regional charity Kutna Hora Center Majek, center DOMEK Caslav, inquiry questionnaire, Romany in Czech republic

OBSAH

ÚVOD	8
-------------------	---

Teoretická část

Historie	9
1.1. Příchod do Evropy.....	9
1.2. Romové na našem území.....	9
1.3. Romové v České republice.....	10
1.4. Romové v moderní společnosti	12
2 Nástin romského etnika	13
2.1. Romský hodnotový systém.....	13
2.2. Romská kultura.....	14
2.3. Dětství a výchova.....	15
2.4. Romské dítě a vzdělání.....	16
2.5. Volnočasové aktivity romského dítěte.....	18
3 Volnočasová centra	20
3.1. Centra pro volnočasové aktivity pro děti a mládež z minority.....	20
3.2. Komunitní centra v České republice.....	20

Praktická část

4 Oblastní charita Kutná Hora	21
4.1. Informace o komunitním centru Maják.....	22
4.2. Rozdělení centra Maják.....	22
4.3. Nabídka služeb centra Maják.....	23
4.4. Pracovní tým.....	26
4.5. Komu centrum Maják podává pomocnou ruku-cílová skupina klientů.....	26
4.6. Příjmy centra Maják.....	27
4.7. Roční program centra Maják.....	27
4.8. Dokumentace klubu Maják.....	29
4.9. Informovanost o službách.....	29
5 Středisko Domek	30
5.1. Poslání.....	31
5.2. Okruh osob NZDN-cílové skupiny.....	31
5.3. Cíle střediska Domek.....	32
5.4. Komplex služeb.....	35
5.5. Financování střediska.....	39
6 Názory pracovníků volnočasových zařízení-výzkum	40
6.1. Úvod.....	40
6.2. Stanovení předpokladů.....	40
6.3. Počet respondentů a rozsah dotazníku.....	40
6.4. Metoda šetření.....	43
6.5. Hodnocení dotazníkového šetření.....	43
7 Závěr	47
8 použitá literatura	49
9 Grafické znázornění dotazníkového šetření	51

10 Seznam příloh.....	58
------------------------------	-----------

ÚVOD

Práce se zabývá problematikou dnešní společnosti s odkazem na začlenění dětí a mládeže z minorit do většinové společnosti, převážně z té Romské. Naše demokratická společnost Romy zatím ještě dostatečně nepochopila, a to je jistě i jeden z mnoha důvodů, také nepřijala. Vlivem moderního životního stylu se na populaci kladou větší a větší nároky a mnozí z nás nejsou schopni situaci ustát. Pro rozvoj menšin je potřeba zajistit vhodné programy určené pro děti i mládež, která neřeší jejich rasu, vyznání ani sociální postavení. Domnívám se, že některé romské děti a mládež nejsou na příliš dobré cestě k začlenění do většinové společnosti, a to zčásti vlivem své rodiny, komunity, širšího okolí, ale i vlivem státu. Svě představy o budoucím životě mají dosti zkreslené nebo dokonce žádné. Stejně je to i například s návyky základního slušného chování, hygieny, pracovní návyky podobně.

Práce nízkoprahových středisek je pro mnohé z uživatelů jednou z důležitých a nepostradatelných možností, jak trávit nejen vlastní volný čas, ale také jak se přiučit novému a získat přátele.

1 Historie

Málokdo dnes ví, že Romové žijí na našem území již po mnoho staletí. Je tedy nasnaze seznámit se částečně s jejich historií. Době příchodu na naše území, hodnotách, zvycích, chování, komunikaci a rodinném životě.

1.1. Příchod do Evropy

Původní vlastní Romů je Indie, i když barva jejich pleti byla tmavší, čímž se od ostatních poněkud odlišovala. Jejich postavení v indickém kastovním systému prošlo určitým vývojem, který byl převážně sestupný. V jejich vlasti jim kočování pomáhalo uplatnit řemeslné dovednosti, zejména kovářské, ale také schopnost bavit publikum hudbou, tancem a kejklemi. Pokud byli v nouzi, vypomáhali si, jak se dalo, mimo jiné třeba žebrotou. Pokaždé nemuselo jít o žebrotu, jak se později ukazuje v Evropě.

Z Indie emigrovali patrně za obživou a jejich migrace trvala staletí. Dnes je najdeme po celém světě. V Evropě jich zůstalo nejvíce, první vlna doputovala před rokem 1000, další o sto let dříve.¹

1.2. Romové na našem území

O Romech na našem území se dozvídáme kolem roku 1400. V „Popravčí knize pánů z Rožmberka“ se k roku 1399 vztahuje zápis o výslechu nějakého lapky, který uvedl jména a charakteristiky členů své tlupy operující na česko-rakouském pomezí v jižních Čechách. Českými prameny jsou doloženi Romové r. 1417 ve Znojmě a v Praze, o rok později také v Chebu. Z toho vyplývá, že během migračních vln Romové naší zemi pouze procházeli a nepůsobili zde tak, jako na území zemí jiných. Jiný záznam například, sepsal kronikář Ondřej Bajer. Podle jeho záznamů se Romové objevili v Chebu r. 1418. Pokud by Romové vstoupili do Českého království s úmyslem pobývat tam, zřejmě by jim v tom zabránila sociální, politická a náboženská atmosféra. Jestliže tu i přesto romské skupiny pobývaly, těžko se mohly stát předmětem literární pozornosti kronikářů. O romské přítomnosti se dozvídáme z kroniky teprve r. 1481 v Kutné Hoře a na Novém městě Pražském. Z této doby pochází rytina „Cikánská rytina“ od Václava

---

¹ Říčan, S Romy žít budeme-jde o to jak, Portál, Praha 1997, s 13

z Olomouce, která je prvním zobrazením romského námětem v našem prostředí. (Nečas, 1999)

Od poloviny šestnáctého století se postoje vůči Romům na našem území mění. Katolická církev začala poukazovat na chování Romů. To se podle ní příliš neshodovalo s chováním, jež se od poutníků činících pokání očekává. Romy obyvatelé začínají podezřívat a období nedůvěry začíná přerůstat v otevřenou represi. Protiromské nálady se začaly stupňovat. Roku 1545 vydal Ferdinand I. Mandát, jímž nakazoval vypovězení Romů ze země, které však musel v průběhu dalších let opakovaně obnovovat. I v dobách pronásledování se Romové na území Moravy začaly usazovat, jelikož feudálové poskytovaly některým rodinám z řad romských kovářů povolení k pobytu a dovolovali jim usadit se na svých panstvích. Rodiny hudebníků si na svých panstvích usazovali hudbymilovní feudálové.²

Po roce 1700 pronásledování Romů nadále pokračuje, zároveň se již v této době postupně prosazují snahy vzít Romy na vědomí, legalizovat jejich přítomnost a začlenit je do společnosti. (Říčan, 1998) Za vlády Marie Terezie (1740-1780) se některá panství pokusila o vstřícnější postoj vůči Romům. Romové dostávali povolení k pobytu, ovšem jejich další pohyb byl značně omezen a podléhal kontrole. V Uhrách základy usdlého způsobu života provázely snahy o potlačení romského jazyka, tradičního odívání, snaha o převýchovu dětí, zákaz některých druhů povolání, handlování a navíc nutnost plnit náboženské povinnosti atd. V osvícenském přístupu pokračoval i syn Marie Terezie, císař Josef II.. I za jeho vlády docházelo k osočování a bezdůvodného napadání Romů. Tento přístup obou panovníků byl určitým zlomem, neboť po staletích se začalo s Romy počítat jako s obyvateli daných zemí.³

1.3. Romové v Československé republice

První republika přes svůj demokratický charakter tolerovala kočující Romy stále hůře. V roce 1927 byl vydán velmi tvrdý zákon proti potulným Romům a tulákům žijícím „po

---

² www.romove.radio.cz/cz/clanek/18785

³ www.romove.radio.cz/cz/clanek/18785

cikánsku“. Zakazovalo se jim kočovat, tábořit ve větších skupinách, vlastnit zbraně, byli pod soustavným policejním dohledem apod. (Říčan, 1998)

Nejstrašlivější kapitolou historie českých Romů byl nepochybně holocaust. Skutečné číslo o českých Romech, kteří se stali oběťmi holocaustu, dnešní stav dokumentace nedovoluje přesně určit. Jistotou je, že po osvobození se z koncentračních táborů vrátilo zpět do vlasti necelých 583 Romů. Přirozenou reprodukcí se během let populace Romů prudce rozmnožovala. Mnohem hojnější a dlouhotrvající bylo zpočátku spontánní a dále pak organizované stěhování Romů do českého pohraničí. (Nečas, 1999)

Na počátku padesátých let dalo ministerstvo vnitra příkaz podat zprávu o počtu Romů a způsobu jejich života v rámci celého území republiky. Na základě šetření byl vydán program převýchovy, který však neměl výsledky, neboť nebyl plněn důsledně. Významnou změnou v životě Romů znamenal rok 1958, kdy byl schválen zákon č. 74/1958 Sb., o trvalém usídlení kočovných a polo kočovných osob. Od tohoto období se datuje koncepce „sociální asimilace Romů“. Cílem bylo naprosté splynutí Romů s majoritní společností. V šedesátých letech bylo rozhodnuto, že národní výbory budou provádět osvětovou činnost majoritní populace.⁴ V roce 1965 na usnesení vlády bylo formálně rozhodnuto o rozptylu romského obyvatelstva. Komunistický režim je označil za etnikum s vymírající kulturou, určené k integraci.⁵ Ta se ale omezila jen na několik akcí především na Slovensku, kde byl nedostatek pracovních příležitostí. Romové zvláště z východního Slovenska žili velice nuzným způsobem v nevyhovujících životních podmínkách. Řada z nich viděla východisko ve vyhledání práce v Čechách u svých příbuzných. Migrace romského obyvatelstva do českých zemí, především do průmyslových měst, byla na jedné straně podmíněna a na druhé umožněna vývojem celé naší společnosti. Podle názoru Hubschmannové se v šedesátých letech Romové snaží sami o řešení vlastních problémů a stávají se spoluodpovědnými za to, jak rychle a jakým způsobem dojde k jejich integraci. Velký podíl na tom mají Svaz Cikánů-Romů v ČSR a Zvaz Cigáňov-Rómov v SSR. V průběhu dalších let se stát snažil o integraci a asimilaci Romů, předpokládal, že materiálním dostatkem dosáhne změny i v duševní.⁶

---

⁴ Šotolová, Vzdělávání Romů, Karolinum, Praha, 2008, 21,22,

⁵ Wiki.aktualne.centrum.cz/romove

⁶ Šotolová, Vzdělávání Romů, Karolinum, Praha, 2008, s 23,24

Omyl! K zlepšení vztahů mezi Romy a majoritní společností bohužel nedošlo. V osmdesátých letech se Romové snažili o založení vlastní politické strany, která měla i jistý úspěch. Zakládali různá hnutí na podporu dětí a mládeže, kultury apod.

1.4. Romové v moderní společnosti

Dnes existuje hluboce zakořeněný názor majority, a to, že Romové jsou většinou sociálně nepřizpůsobiví, nepracují, zneužívají státní sociální dávky a nemají plnohodnotné místo v naší moderní společnosti.

Následkem uvedení zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky do praxe tak mnoho lidí i romského původu přišlo o práva a výhody běžné pro osoby s trvalým pobytem na českém území – nesměli být zaměstnáni v legálním pracovním poměru, nemohli být evidováni na úřadech práce a pobírat finanční podporu apod.. Mohli být kdykoli z území ČR vyhoštěni, jelikož zde byli bráni jako cizinci. Po roce 1994 odešly proto některé romské rodiny po letech strávených v Česku zpět na Slovensko, odkud se pak na konci 90. Let opět vracely zpět do českých měst. V roce 1995 byly do systému sociální ochrany státu nově zařazeny dávky státní sociální podpory Romským rodinám se tak v podstatě zvýšil příjem ze dne na den, ačkoli dávky státní sociální podpory byly brány jako doplnění k výdělku, romské rodiny je začaly využívat jako jeden z legitimních způsobů obživy. (Víšek, Kepková, 1999)⁷

Závislost Romů na sociálních dávkách a dlouhodobá nezaměstnanost způsobují hlubší propad a ztrátu návyků, což vede k životu v sociálním vyloučení. Navíc jsou lidé profilující z nastaveného sociálního systému vnímání většinou společností negativně, čímž se možnost vzájemného nekonfliktního soužití dvou kultur ještě více vzdaluje. (Hůle, 2007)

K romské národnostní menšině se dnes v Česku hlásí přibližně 12 000 lidí. Podle některých odhadů však toto etnikum čítá až 300 000 osob.⁸ Mnozí z nich se v průběhu devadesátých let snažili dostat do zahraničí. Prodávali byty, které jim nepatřily, cennosti apod., aby měli na cestu. Poté, co se řada z nich do vlasti vrátila, neměla kde bydlet, neměla práci, apod. Romové se tak uchýlovali, kam se dalo (k příbuzným, na mnohdy

---

⁷ Nikolai, Příběhy ze špatné čtvrti aneb jak pracovat s tématem segregace nejen ve školství, Praha, 2007 s 8

⁸ Wiki.aktualne.centrum.cz/romove

předražené ubytovny,...). Velmi problematickou skupinou se jeví Romové, kteří se k nám, většinou k příbuzným, stěhují ze sousedního Slovenska. Celé osady, vesnice převážně na východním Slovensku žijí v dosti nuzných podmínkách. Tito lidé nemají základní hygienické ani společenské návyky, život ve městě je pro ně velkým lákadlem, jak se většinou nelegálně, trestnými činy dostat k nějakým penězům nebo jiného majetku.

Podle mnohých občanů se s Romy v souladu žít nedá, podle jiných ano a snaží se to společnosti dokázat. Přesto, že vzdělávání školní, či mimoškolní je pro mnohé romské děti a mládež obtížné, jsou jim nabízeny pomocné ruce. Například vznikem neziskových organizací se mnohým otevírají dveře k lepšímu životu a doufejme, že i k pochopení okolního světa.

2 Nástin romského etnika

2.1. Romský hodnotový systém

- Rodina

Pro každého Roma je rodina snad na prvním místě v žebříčku hodnot. Rodina je smyslem rodu. Zvláště ve svých potomcích vidí pokračovatele rodu a děti si až nekriticky hýčkají. V poslední době ovšem došlo k oslabení hodnoty romské rodiny. Vlivem asimilačních opatření státní politiky byly mnohé z rodin doslova vytrženy z širších rodinných a lokálních vazeb.

- Předkové

Romové uctívají své předky a nejstarší členy rodiny, mají k nim respekt a ctí jejich moudrost.

- Život

Snad pro každého člověka je život tím nejdůležitějším co ho mohlo potkat. Romové vnímají život jako důvod k zachování rodu, množení a pokračování života. Žijí převážně v čase přítomném a řídí se mottem „Lepší vajíčko dnes, než slepice zítra“.

- Hrdost na své „Romství“

Každý člověk je nebo by měl být hrdý na to čím je a odkud pochází. Romové jsou hrdí na specifika svého životního stylu, kultury, původu, jazyka, ale i barvy pleti.

- Peníze

Do žebříčku hodnot nejen Romů peníze bezpochyby patří. V dnešní době, podle mého názoru, nemají Romové k penězům příliš velkou úctu. Jsou zvyklí peníze dostávat aniž by si je mnozí z nich svou prací zasloužili.

Romové žijí přítomností, a co přijde zítra neřeší. Dnes peníze mám, zítra je mít nebudu, však ono nějak bylo a nějak bude. Stejně je to i se vzděláváním, které nepovažují za důležité, necení si vzdělaného člověka a mnohdy se stydí například za svého příbuzného, který je zaměstnán.

Vývoj hodnotové orientace Romů se ale vlivem asimilačních opatření i v důsledku modernizačních procesů ve společnosti značně posunul. (Navrátil a kol 2003). Přesto na prvním místě zůstává pro Romy jejich rodina a komunita.

2.2. Romská kultura

*„... a ponižují-li jedni kulturu druhých,
Ztrácejí příležitost naučit se z ní to,
Co by jejich lidství dodalo úplnosti.“⁹*

---

⁹ romove.radio.cz/cz/clanek/18586

O Romech je známo, že mají rytmus v krvi, a proto jsou skvělí hudebníci a tanečníci. Nikoho by také nemělo překvapit, pokud Rom krásně maluje, vyřezává ze dřeva, modeluje z hlíny, protože romské řemeslo a jeho zaměření koresponduje s romantickými představami majoritní společnosti o romském temperamentu a barvitě obrazotvornosti. Romská kultura, která je dokladem velké vnitřní síly a energie Romů, může být do budoucna spojovacím můstkem mezi oběma stranami.

Romové během své historie procházeli mnoha změnami, a tak přejímali i prvky folklóru jiných zemí a obohacovali je o tradiční romské prvky. Protože jim hudební nadání bylo vlastní, brzy se proslavili po celé Evropě. Postupem času se za nejprestižnější romské povolání považovalo provozování hudby.¹⁰ Romové mají nezřídka i talent herecký. Často působili v kočovných divadelních společnostech, jezdívali také s divadly loutkovými či provozovali syntetické divadlo, které spojuje slovo mluvené s hudbou a tancem. V Československu za první republiky vlastnili dokonce některé romské rodiny několik menších cirkusů.¹¹

O kultuře romského jazyka se nejvíce dozvíme z literatury, zaměřené například na dětské posluchače. Patří k nim bezesporu pohádky, říkanky, básničky... (Elena Lacková, Romské pohádky Radix 1999, dále třeba Tera Fbiánová).

O romské kultuře se můžeme dozvědět v Muzeu romské kultury v Brně, založené skupinou romské inteligence sdružené ve Společnosti odborníků a přátel Muzea romské kultury. Cílem zřízení muzea bylo originálním způsobem ukázat a přiblížit lidem kulturu Romů.

Dnešní mladí Romové často kulturu svých předků vlivem moderní společnosti opouštějí. Věnují se takzvané pseudokultuře, která je lákavá a nevyžaduje mnoho úsilí na zvládnutí. Vše co mladí potřebují, najdou v televizi nebo na internetu.

.

2.3. Dětství a výchova

---

¹⁰ romove.radio.cz/cz/clanek/18277

¹¹ romove.radio.cz/cz/clanek/19656

Romské přísloví říká: *“Nane čhave, nane bachit. Nejsou děti, není štěstí.”*

Všechny děti bez rozdílu by měly mít právo na řádnou výchovu a především milující rodinu. Svět dětí a dospělých v romských rodinách nebyl vždy oddělen a generace v romské rodině tvořily vše společně. Dítě se díky přítomnosti velkorodiny učilo rychle navazovat sociální kontakt, dospělí jej respektovali a ono respektovalo je. Dobře vychované dítě mělo svou rodinu v úctě. Romské dítě se učilo tím, že se plně účastnilo společenského dění v komunitě a napodobovalo starší členy. Přitom si však bylo vědomo, jaké chování je vhodné pro jeho věk. V útlém věku dbala na dítě matka společně s prarodiči, v pubertě dohlížel na děti otec, který byl přísnější. Ve výchově

V současné době jsou, nejen, romští rodiče ke svým potomkům mnohdy velice nekritičtí, rozmazlují je, ale zároveň se snaží o zapojení dětí do běžného „dospěláckého“ života. Od malička jsou děti v romské rodině vedeni k samostatnosti, důslednosti a učí se péči o své rodiče, prarodiče nebo mladší sourozence. Jsou tak brzy samostatné a schopné postarat se o sebe i ostatní v rodině.

Ve výchově byly brány ohledy na pohlaví dítěte. Chlapci pracovali s otci, dívky s matkami. Každé dítě mělo své povinnosti. Chlapec se učil řemeslu, dívka měla být v budoucnu především dobrou ženou. Pomáhala při výchově mladších sourozenců, přípravě jídla apod. Děti se v rodině měly učit pro svůj budoucí život.¹² V romské rodině se hodně dbá na to, aby byla soudržná, aby byli všichni členové co nejvíce pohromadě, mluvili spolu a společně se zabavili. Plná tedy zajisté i roli sociální a psychologickou.

V současné době prochází romská rodina výraznými změnami. V rodinách je například oslabena tradiční výchovná funkce, zejména vlivem předškolní výchovy a povinné školní docházky.

2.4. Romské dítě a vzdělání

Vzdělávání považujeme za základní lidské právo a univerzální lidskou hodnotu. Romové ovšem školní vzdělávání nepovažují za smysluplné, hodnota vzdělání Romům příliš mnoho neříká. To však neznamená, že nechtějí být moudří. Moudrost je v romské komunitě tradičně velice vysoce ceněna, ale jinak se získává a projevuje u Romů, jinak

---

¹² romove.radio.cz/cz/clanek/18389

u Čechů. Moudrost se předávala hlavně prostřednictvím vyprávění o zkušenostech starších. Jejich životní moudrost, zkušenost, etické normy a filosofie jsou uchovány ve vyprávění.¹³

Pro dítě je důležitý kontakt s rodinou, ale i s okolním světem, s vrstevníky. Proto by se mělo učit, navykát si na jiné, než pouze domácí prostředí, získávat základní znalosti a dovednosti. K tomuto nejen romským, ale i dětem ze znevýhodněného sociokulturního prostředí, jejichž rodiče nemají dostatek prostředků na zaplacení školky, pomáhají **přípravné třídy**. Ty jsou dnes již běžnější součástí škol základních.

Prakticky všechny tyto děti jsou velmi ovlivněny sociokulturním znevýhodněním vyplývajícím z jejich životních podmínek a reality „ghetta“. Právě u těchto dětí by včasná a dostatečně dlouhá výchova v mateřské škole, nebo přípravné třídě, měla šanci velmi pozitivně ovlivnit jejich vývoj, jazykovou vybavenost a připravenost na vstup do školy.¹⁴ Ačkoliv jsou od roku 2005 zrušeny zvláštní školy, stále zůstává nepříjemným faktem, že ve školách či třídách určených pro mentálně retardované a jinak handicapované děti je příliš velké procento dětí romského původu. Romské děti se do škol speciálních či praktických dostávají z několika důvodů. Nejčastějším důvodem jsou zjištěné speciální vzdělávací potřeby, které mohou mít různé příčiny. Velmi časté bývají jazykové bariéry, odlišné hodnoty a sociokulturní odlišnost rodiny dítěte, zjištěná mentální retardace apod. Pro romské děti je ovšem výuka v těchto školách méně náročná a poskytuje jim tak prostor pro větší úspěch. Je zde méně žáků ve třídách a děti se tak mohou individuálně prosazovat a pracovat. Školy se snaží využívat pomoc asistentů, v některých případech dokonce romských učitelů. Pro děti romské děti je toto velice přínosné, díky nim se cítí ve školním prostředí lépe. Jiná stránka než adaptace na školu a proces vyučování, je chování romských dětí a mládeže. Je pro ně obtížné poslechnout „gadžovskou“ učitelku a řídit se pokyny, které mu jsou proti mysli.

Všechny děti zařazené do základních škol speciálních by měly projít vyšetřením v pedagogicko-psychologické poradně. Na základě jejího doporučení a souhlasu rodičů jsou koneckonců do těchto institucí romské děti zařazovány. Praxe je však u romských dětí stále různá (Hirt – Jakoubek, 2006).

---

¹³ romove.radio.cz/cz/clanek/18389

¹⁴ Nikolai a kol., Příběhy ze špatné čtvrti aneb jak pracovat s tématem segregace nejen ve školství, Praha, 2007, s. 43

Vzdělání je pro Romy ne příliš podstatné, hodnota peněz nad ním stále převažuje. Romové nevidí ve vzdělání budoucnost, proč by se mělo romské dítě učit dějinám národa, ve kterém sice odmalička žije, ale není mu vlastní. Romským dějinám ani kultuře či jazyku se učebnice pro školáky nevěnují. Zaváděním multikulturní výchovy ve školách se mají děti s učiteli více zajímat o hodnotovou výchovu. V minulých letech dominovala ve školách především kultura pouze česká. V současné situaci, kdy se dostává do popředí multikulturní složení společnosti, dochází i k tlaku na školu zapojit žáky odlišné kultury do systému kultury obecné a na druhé straně výrazně podporovat specifické rysy kultury etnických menšin – v tomto případě kultury romské.¹⁵ Jednou z příčin neúspěchu a liknavému přístupu ke vzdělání je jazyková bariéra. Romské děti nemají tak velkou slovní zásobu, jako děti „neromské“. Mnoha slovům, pokynům nerozumí a jsou pak učiteli, díky nedorozumění, vnímáni jako neposední, neklidní a ignorující výuku. V současné době jsou na základních školách otvírány tzv. přípravné třídy, do nichž jsou zařazovány děti předškolního věku. Učí se zde přivyknout na dosud cizí kolektiv lidí, základním hygienickým návykům a dovednostem pro snadnější vstup do prvních tříd. Dětem ve většině případů se školními povinnostmi nepomohou ani vlastní rodiče. Jsou často negramotní nebo zvládají jen základní dovednosti. Škola by měla přizpůsobit pro romské děti výuku tak, aby se pro ně stala zajímavou, atraktivní a zábavnou. Ve školách by neměla chybět řada zájmových kroužků a sportovních aktivit. Doma romské děti vyrůstají v ne příliš motivujícím prostředí. Nemají moc hraček například těch, které by je nějakým způsobem obohacovaly a rozvíjely logické myšlení. Jejich myšlení je velmi konkrétní a situační. Pokud rodič s dítětem navštíví poradnu, dítě podává výkony zřejmé školní nepřipravenosti, nezralosti. Romské děti se zdají být retardované a zanedbané, bez ohledu na specifické znaky romského etnika. Pro integraci Romů do společnosti je důležité Romy především vhodně vzdělávat, spolupracovat s rodinou i dítětem. Rovněž je důležité vytvářet u dětí vědomí sounáležitosti minority s majoritou.

2.5. Volnočasové aktivity romského dítěte

---

¹⁵ Balvín a kol., Romové a pedagogika, HNUTÍ R, Ústí nad Labem, 2000, s 36, 37

Volný čas je ve svém rozsahu a obsahu systémově provázán s daným typem společnosti, kterému odpovídají určité hodnoty, instituce, vzorce chování a sociální mechanismy spojené s naplňováním volného času. Činnosti člověka ve volném čase nejsou izolované projevy lidské aktivity, ale články v řetězci příčin a důsledků. Zájmy a aktivity jedinců navazují na hodnotovou orientaci, kulturu a způsob života jeho rodiny.¹⁶

Jak jsem již výše napsala, škola by měla svým žákům nabízet zájmové aktivity i mimo dobu vyučování. Romské děti mají sklony bez cíle chodit po ulicích, pít alkohol, kouřit a třeba i páchat trestné činy. Středem jejich zájmu je také televize, sledování nevhodných filmů, poslech CD nosičů, surfování na internetu po sociálních sítích, hraní výherních automatů... Romské děti jsou velice aktivní zájmové kroužky by je měly dostatečně uspokojit. Budou rádi navštěvovat kroužky s hudební, pohybovou nebo sportovní tematikou, ale málokteré dítě je schopno například naučit se notovou osnovu, noty... Ne všichni také u své záliby setrvávají déle. Tyto děti mění své zájmy a záliby podle mého názoru hlavně proto, že nemají vůli a trpělivost v trénování. Škola by měla pořádat i vzdělávací a naučné aktivity například ve spolupráci s městskou knihovnou, neziskovými organizacemi apod.

Rozhodneme-li se pořádat volnočasové aktivity, musíme vědět, že každý zájemce by měl naše kroužky navštěvovat dobrovolně, učit se samostatnosti a tvořivosti.

Volnočasové aktivity pořádají nejen školy, knihovny, ale i neziskové organizace. Pomáhají dětem, mládeži, ale i dospělým uživatelům.

Volnočasové aktivity by měli splňovat funkce

- výchovné – ujasňování si svých hodnot, naučit se vážit si možnosti vzdělávání
- seberealizační – uživatelé by zde měli uspokojit své zájmy a dále je rozvíjet
- socializační – setkávání majoritní i minoritní společnosti, navazování nových přátelství
- kompenzační – vyrovnávání pracovních nebo školních povinností
- preventivní – důležitá při uchránění od negativních jevů společnosti

Trávení volného času romských dětí a mládeže je ve městech plné lákadel. Pokud jsou ve městě centra kam jít za zábavou nebo vyhledat pomoc je to velké plus. Hlavně pro

---

¹⁶ Sak, Proměny české mládeže, Petrklíč, Praha, 2000, s 131,133

samotné uživatele. V průběhu školního roku mají uživatelé vstup omezen pouze pracovní dobou, ale v době velkých letních prázdnin je jim vstup omezen dovolenými. Romské rodiny na zájezdy a dovolené zpravidla nejezdí. Přesto jsou i o prázdninách, i když omezeně aktivity třeba ve formě příměstských táborů, nabízeny.

3 Volnočasová centra

3.1. Centra pro volnočasové aktivity pro děti a mládež z minority

Důležitou součástí k integraci romských dětí a mládeže je bezkonfliktní soužití s majoritní společností. Chceme-li situaci změnit, měli bychom se u nich snažit odstraňovat hlavně negativní postoje k okolí, názory a pocity méněcennosti. Romské děti jsou velmi přátelské a milé, pokud se k nim ostatní chovají přirozeně. Volnočasová centra, která se specializují na trávení volného času poskytují různé možnosti, jak negativní postoje odstraňovat (sportovní utkání mezi centry, setkávání romských a „neromských“ dětí, umět se učit, chtít se vzdělávat apod.).

3.2. Komunitní centra v České republice

V české republice je okolo 250 volnočasových center pro děti a mládež a navštěvují je nejen romské děti, mládež, ale také dospělí nebo tělesně či rozumově postižení uživatelé. V centrech pracují většinou vysokoškolsky vzdělaní pracovníci, tudíž se předpokládá i odbornost práce a příprava vhodných programů pro jejich uživatele.

Centra jsou neziskové organizace, spravované z městského rozpočtu, financovány z dobrovolných darů, sponzorství, vlastními výdělky...

Cíle práce center volného času:

Hlavním důvodem práce center je usilování o sociální změnu. Změnou by mělo být zlepšení mezilidských vztahů, odstraňování předsudků a nenávisti vůči určité skupině obyvatelstva. Centrum pomáhá uživatelům v těžkých životních situacích, které se mnohým dětem zdají neřešitelné.

Praktická část

Stav na Kutnohorsku

V našem městě, kde žije velké procento romské populace je velice obtížné sehnat práci. Lidé se základním vzděláním a vzděláním nedokončeným nemají prakticky šanci vhodnou práci najít. V této skupině obyvatel jsou především romští občané, kteří buď práci nechtějí vůbec, nebo nemají šanci na práci legální. Žijí v okrajových částech města nebo v přilehlých vesnicích většinou ve velice nevhodných podmínkách, spíše nepodnětných, nemotivujících je k lepšímu životu. Děti z těchto komunit nastupují převážně do „zvláštních“ škol, často však do škol nedochází, toulají se vymlouvají proč do školy nedochází a v tomto jim jejich rodina většinou aktivně pomáhá. Dětem schází základní znalosti, hygienické návyky, nedostatečná slovní zásoba. Početná romská komunita dala jistě příčinu ke vzniku nízkoprahových zařízení určené pro tyto děti, mládež a širší minoritu. Skupiny docházející do center jsou většinou z Kutné Hory, Neškaredic, Třebešic.

4 Oblastní charita Kutná Hora

Motto:

„Jsme stvořeni k větší věci než jen k tomu, abychom byli pouhým číslem na světě.

Nejsme tu pro diplomaty a tituly, pro tu či onu práci. Byli jsme stvořeni, abychom milovali a byli milováni.“

4.1. Informace o komunitním centru Maják

Nízkoprahové centrum Maják je vzdělávací a společenské středisko pro osoby se sociálním handicapem, pro romské občany – programy volného času pro děti, kurzy pro ženy, sociální poradenství. Maják jako centrum vznikl v roce 1998.

Zřizovatelem Oblastní charity v Kutné Hoře je humanitární zařízení římskokatolické církve založené za účelem poskytování pomoci člověku, který není sám schopen uspokojit své potřeby tělesné, psychické, sociální a duchovní tak, aby byla zachována jeho důstojnost. Místem působnosti Center je Kutnohorsko, Čáslavsko, Kolínsko a Poděbradsko.

Oblastní charita dále pomáhá i lidem, kteří jsou v nouzi nebo jakkoliv jinak odmítáni, či nepřijímáni dnešní společností.

4.2. Rozdělení centra Maják

Centrum Maják je rozdělen na čtyři kluby:

- **Klub Maják**

Volnočasové aktivity a doučování určené pro děti a mládež ve věku od 6 do 15 let.

- **Klub Kotva**

Tento klub je určen pro mládež od 15 do 26 let.

- **Předškolní klub**

Tento Klub je určen pro děti od 3 let, je součástí sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.

- **Klubová dílna Maják**

Klubovna pro seniory a osoby s postižením, která je zaměřena na tvůrčí činnost svých klientů.

4.3. Nabídka služeb centra Maják

NZDM Maják nabízí programy pro děti a mládež, které nejsou v příznivé sociální situaci, ale také dětem a mládeži, kteří nemají příliš velký zájem nebo se z jakéhokoliv důvodu nemohou zapojovat do běžného aktivního vyžití ve městě, v němž mají svůj domov. Děti a dospívající mládež se často cítí nikým nepochopeni a odstrkovaní. V zařízení Maják se jeho pracovníci snaží sociálnímu vyloučení předcházet a dále vést děti i mládež k pozitivnímu pohledu na svůj život a jeho změnu (dosavadní způsob života, negativní návyky....). V **centru Maják** jsou dveře otevřené jak pro děti, tak pro jejich rodiče i prarodiče.

Jaká je tedy nabídka jeho služeb?

❖ Dětem a mládeži

- možnosti pohrát si v herně
- účasti na různých rukodělných pracech či výtvarných aktivitách
- základy práce s počítačem
- výlety, příměstské tábory
- Doučování (pomoc při vypracování domácích úkolů, vysvětlení učiva)

Aktivity v Klubu Maják jsou určeny dětem a mládeži ve věkovém rozsahu od 6 do 15 let. V Klubu kotva dětem a mládeži od 16 do 26 let. Činnosti v těchto Klubech jsou

zaměřené na pomoc dětem a mládeži při usnadňování práv a zájmů dětí při obstarávání si svých osobních záležitostí, vychovává a vzdělává při různých akcích nebo činnostech, které děti pozitivně rozvíjejí (hudba, tanec...). Nezbytností dnešní mládeže, ale již i malých dětí je samozřejmě počítač. Troufám si říci, že je jedním z nejvyhledávanějších v centrech. Hrát hry a komunikovat přes facebook je jistě zábavné, ale pracovníci ukazují mládeži, že jistě patří i k cenným pomocníkům (vyhledávání cenných informací...). V jistých případech pomocnou ruku podávají pracovníci jistě i těm, kteří se přes (např. třeba i svůj handicap) hůře seznamují s vrstevníky. Pocit sebedůvěry a sebelásky je pro mnohé velikým přínosem pro život ve společnosti dnes tak kruté.

❖ Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

- výchovné a vzdělávací činnosti
- získávání vědomostí a dovedností nezbytných pro nástup do ZŠ
- aktivní zapojení rodičů do přípravy dětí na vstup do předškolního zařízení
- poskytnutí pomoci rodičům v rámci poradenství

Tyto služby využívají nejvíce rodiny s dětmi ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, z rodin romského původu nebo z rodin ve složité životní situaci. Součástí těchto služeb je tzv. **předškolní klub**, který mohou navštěvovat děti již od tří let, a to až do nástupu do školy.

❖ Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

- rukodělné činnosti (malba na sklo, háčkování, práce s pedigem, drátkování...)
- návštěva kulturních akcí, pořádání výletů¹⁷

Klubová dílna Maják nabízí služby i našim starším osobám a osobám se zdravotním nebo jiným postižením. Tato dílna je pro ženy i muže, podle zájmu. Největší účast je však ze strany žen, které jsou této rukodělné práci (šití, drátkování...) více nakloněny.

---

¹⁷ Výtoční zpráva oblastní charita Kutná Hora, 2011

Služba pomáhá uživatelům zařazovat se lépe do kolektivu a neztrácet tak kontakt s blízkým i širším okolím.

Dílna není chráněná, je pouze alternativou pro volnočasové aktivity uživatelů a uživatelék. Klienti v dílně rozvíjejí své schopnosti a dovednosti. Tím se jim rovněž zvyšuje jejich sebevědomí, jelikož každoročně si jejich výrobky na vánočních, velikonočních, či jiných výstavách může koupit široká veřejnost. Za utržené peníze se pak kupuje materiál.

Klub Maják má jistě vhodný a výchovný program, ale uživatelé jeho služeb mají i sami povinnosti ke druhým, sami sobě a okolí. Proto si společně s vyučujícími v klubu stanovili jistá pravidla, na kterých se kolektivně dohodli, sestavili je a snaží se je ku prospěchu svému i ostatních dodržovat.

Obecná pravidla:

- před vstupem je slušné zaklepat a při vstupu vždy nahlas pozdravit
- všichni uživatelé se navzájem respektují a chovají se k sobě slušně, dbají pokynů vedení, vyučujících
- svěřené věci vrátím v neporušeném stavu na své místo
- v prostorách klubu se udržuje pořádek a čistota
- všichni docházející jsou povinni dodržovat základní hygienické návyky
- pokud se uživatel dostaví v podnapilém stavu, či pod vlivem jiné návykové látky, nebude mu umožněn vstup
- pracovníci klubu jsou tu pro mě, a pokud mám jakýkoliv problém, neváhám se s ním na vychovatele obrátit

- provoz a činnost v klubu se aktuálně přizpůsobuje požadavkům a připomínkám, ze strany uživatelů

4.4. Pracovní tým

Oblastní charita Kutná Hora zaměstnává velice schopné, vzdělané a cílevědomé pracovníky, kteří jsou denně připraveni pomoci novým a novým klientům, kteří se ocitnou na scestí. Je zde zaměstnán jeden vedoucí střediska, dále koordinátoři dílen v jednotlivých Klubech ve městě, externí pracovníci. V současné době jsou dva pracovníci vzdělání vysokoškolsky, ? středoškolsky ?

Celkový počet zaměstnanců k roku 2012 je 8 :

Pracovníci na plný úvazek 7

Externí pracovníci 1

4.5. Komu centrum Maják podává pomocnou ruku-cílová skupina klientů

Pomyslnou kliku na dveřích otevírá Centrum Maják zejména dětem z Romské komunity z kutnohorských čtvrtí a nejbližšího okolí města. V dnešních dnech je klientelou klubů širší část uživatelů skupiny tvoří mladší věkové kategorie, dospělá a dopívající klientela z řad například vycházející mládeže (ze speciálních škol...), různě handicapovaných jedinců, kteří jsou rádi ve společnosti s přáteli, s nimiž si rozumí a mají mnoho společného. Vykonává poradenskou činnost jak už formou obyčejné odpovědi na dotazy, tak i aktivní pomoc v terénu. Pomáhá například klientům, kteří se ocitli v tísní ať už vinou svou vlastní nebo cizí. Pomohou klientům v obstarání pracovního místa, zajistí ubytování, pokud je na tom klient opravdu zle, dostane ošacení a i nějakou stravu.

V současné době navštěvuje klub Maják:

Předškolní klub	9 dětí s rodiči
Volnočasové aktivity	15 dětí (individuální)
Klub Kotva	20 dětí a mládeže
Doučování	12 dětí
Klubová dílna	8 klientů

4.6. Příjmy centra Maják

Jako nezisková organizace, nemají centra Maják své vlastní finanční zdroje. Jejich činnost je zajišťována například z dotací státu (ministerstva, úřad vlády, úřad práce), dále dnes již velice moderní způsob získání nějakých dotací jsou prostředky z fondů EU, dále pak dotace měst a obcí. Neméně se na financování podílejí samotní klienti, přesto, že v Klubech je vše zdarma. Svou mnohdy úchvatnou zručností si mohou pro své (výtvarné, rukodělné...) zájmy, ale hlavně na nákup materiálu pro práci vydělat. Koupí výrobků na každoročních prodejních výstavách těmto lidem pomáhá hlavně veřejnost. Získat pro klub příjem z vlastní činnosti navíc jistě prospěje i klientovu sebevědomí! Služby střediska se uživatelům poskytují zdarma, jedinou výjimkou je minimální příspěvek na doučování, který činí 20 Kč/hod.

4.7. Roční program centra Maják

Roční program jako takový klub Maják nemá. Pracovníci vypracovávají programy činností a aktivit formou měsíčních plánů. Tyto plány jsou vyvěšovány předem na dostupná místa, aby se s nimi mohli všichni, kdo mají zájem seznámit. Pokud je ze

strany dětí a mládeže zájem, mohou se na jejich sestavení, nebo spíše návrhu na akce zapojit aktivně.

Září: Vyplnění formulářů nutných pro zařazení do skupiny (rehabilitační, výtvarné, rukodělné...aktivy). Seznamovací akce s nově příchozími členy Klubu. Nákup materiálu a dalšího potřebného zboží nebo vybavení k chodu Klubu. Seznam pracovníků, případně proškolení pracovníků nově příchozích.

Říjen: Zápis záznamů o počtu nabízených aktivit, doučovacích kroužků, připravovaných výletů pro daný měsíc.

Listopad: Záznam o průběhu pravidelných volnočasových, doučovacích aktivitách a jiných...

Prosinec: Zařízení prostor pro vánoční prodejní výstavu, příprava výrobků. Pravidelné celoroční akce a aktivity.

Leden: Dobročinné akce „Tříkrálová sbírka“ a její výdělek. Pravidelné celoroční akce a aktivity.

Únor: Vzhledem k vysvědčení dětí docházejících do školy se vyhodnocuje efektivita doučování v Klubu Maják. Výlety za kulturou, rukodělné práce.

Ukázka z měsíčního programu Klubu Maják:

5. 2. 2012 Filmový den (promítání jako v kině i s popcornem), po filmu rukodělnosti. Filmový den je naplánován na každý měsíc.

12. 2. 2012 Výlet do Prahy, návštěva Národního technického muzea.

19. 2. – 26. 2. 2012 Rukodělnosti

Březen: Pravidelné zhodnocování zájmových činností a aktivit

Duben: Příprava výrobků a prostor pro velikonoční prodejní výstavu. Pravidelné celoroční akce a aktivity.

Květen: Příprava nebo zhodnocení výletů. Besedy (drogové závislosti, s pracovníky záchranné zdravotnické služby,...). Pravidelné celoroční akce a aktivity.

Červen: Program sociální rehabilitace, příprava dětského dnu, vernisáže Tříkrálové sbírky, rozlučkového programu.

Ukázka z měsíčního programu Klubu Maják:

1.6. 2012 Noc kostelů s poutnickým pasem. Sraz mezi 16:00 až 17.30h v Klubu Maják, odchod. Návrat kolem 22:00h. Trasa: Kostel sv. Jana Nepomuckého - prohlídka, příležitost ke ztišení. Kostel sv. Jakuba – prohlídka barokních varhan. Kostel Nejsvětější Trojice – koncert smíšeného komorního sboru Cantica. Kostel Panny Marie Na Náměti – příběh pro potěchu duše

5. 6. 2012 Natírání prodejního stánku a úklid ve skladu nábytku. Odměnou zmrzlina.

12. 6. 2012 Oslava narozenin členů Klubu Maják

16. 6. 2012 Dětský den

23. 6. 2012 Kutnohorské stříbření – prodej výrobků z dílen Klubu Maják

26. 6. 2012 Rozlučkový výlet do Plzně – Dinopark

29. 6. 2012 Malá vernisáž fotografií Tříkrálové sbírky.

Červenec: Příměstské letní tábory (procházky, výlety po okolí, geocaching. Přes letní prázdniny je provoz Klubu Maják časově omezen.

Srpen: Příměstské letní tábory, výlety do ZOO, sportovní aktivity. Dle zájmu příprava na nástup do školy (probrání učiva).¹⁸

4. 8. Dokumentace klubu Maják

---

¹⁸ Oblastní charita Kutná Hora, Program 2013

Klub má svou vlastní dokumentaci o docházení svých klientů do zařízení. Vede ji formou knih. Každá z nich je určena jednotlivým druhům aktivit, které klub nabízí. Do těchto dokumentací je zapsáno jméno, věk, kontakty na nejbližší rodinné příslušníky a také zájmová aktivita, na kterou klient do klubu dochází.

Jako další stojí jistě za zmínku i fotodokumentace. Pořizování fotografií z činností a aktivit nabízených klubem.

4. 9. Informovanost o službách

Jak se potřební dozvědí o programu centra ve svém městě nebo v nejbližším okolí:

- internetové stránky center
- letáky
- prodejní akce, výstavy center
- šíření prostřednictvím členů, kteří centra navštěvují (navštívili)

5 Středisko Domek

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Domek se hlásí k základním principům poskytování sociálních služeb. Jako významný specifický princip svého fungování definuje **nízkoprahovost**.

Zařízení vytváří dětem a mládeži prostředí, které je charakterem blízké prostředí, na které jsou zvyklí. Vybavení centra je přizpůsobeno potřebám okruhu osob, je standardní, vyhovuje aktivitám, o které mají děti a mládež zájem. Centrum Domek je záměrně umístěno v centru města proto, aby bylo dobře přístupné i dojíždějícím. Děti se v centru nemusí vždy nabízených aktivit, pokud o ně nemají zájem, účastnit. Dětem není bráněno v jiné činnosti, ale nesmí narušovat chod aktivity většiny. Pokud přijdou děti s vlastním návrhem na aktivitu, mohou i nemusí na ni ostatní přistoupit. I v tomto případě je uživatelům vštěpována metoda naučit se prosadit a obhájit svůj názor pomocí asertivity. Děti a mládež mají možnost zůstat v centru v anonymitě. Jakákoliv

dokumentace obsahující osobní údaje, je vedena jen se souhlasem a s právem do ní nahlížet. Zařízení získává jen údaje nezbytné pro poskytování odborných a kvalitních služeb. Děti zde mohou vystupovat třeba jen pod přezdívkou. Pod ní jsou pak také uvedeny kontakty například na rodinné příslušníky, popis a sledování cílů dlouhodobých uživatelů centra. Pokud se uživatel rozhodne služeb centra využívat, není podmínkou členství ani jiná forma registrace. Pravidelná docházka do zařízení není podmínkou užívání služeb centra. Uživatelé mohou odcházet a přicházet v rámci otevírací doby centra podle svého uvážení., nejsou povinni zapojovat se vždy do aktivit.

Provozní doba služeb

NZDM je pro uživatele otevřeno od pondělí do čtvrtka a to v odpoledních hodinách od 12.30 – 16.00 hod.. Provozní doba je stabilní po celý školní rok, o prázdninách a v době školního volna je středisko zavřeno. Uživatelé ale ani tehdy nepřijdou zkrátka je jim nabízen náhradní program. Pokud je centrum v mimořádném případě zavřeno (nemoc, pracovníků, školení apod.) se uživatelé o omezení otevírací doby dozví samozřejmě předem (na dveřích centra visí viditelné upozornění na změnu).

5. 1. Poslání

Posláním centra Domek je vytvořit dětem od 6 do 15 let z Čáslavi a okolí co možná nejvhodnější prostředí, kde by mohly rozvíjet své schopnosti v oblasti vzdělávání, volnočasových aktivit a doučování. Podporuje je ve vytváření vztahu k pozitivním hodnotám a postoji k budoucímu vzdělání, ostatním lidem, svému blízkému i širokému okolí...

5. 2. Okruh osob NZDM – cílová skupina

Děti a mládež, které:

- jsou ve věkových skupinách:

- od 6 do 10 let

- od 11 do 15 let, nebo do dokončení školní docházky (ZŠ)
  - žijí nebo se pohybují v lokalitě města Čáslav a okolí
  - další charakteristiky:
    - nemohou nebo nechtějí se zapojit do standardních volnočasových aktivit
    - dávají přednost trávení volného času mimo domov

Služba centra není určena dětem a mládeží, které:

- nejsou v určených věkových skupinách
- jsou pod vlivem návykové látky
- jsou tělesně a smyslově postižení

5. 3. Cíle střediska Domek

Cíle má centrum rozdělené na krátkodobé a dlouhodobé.

Krátkodobé:

Nabízí smysluplné trávení volného času:

- Poskytuje odpovídající prostory pro volnočasové aktivity – odstraňuje časové bariéry – podle možností má centrum otevřeno i o prázdninách – pořádá příměstské tábory pro děti a mládež
- Nabízí různé volnočasové aktivity – učí děti hospodařit se svým vlastním volným časem a poradit nebo naučit je správně a rozumně ho využívat – 1krát měsíčně zde mají děti možnost zorganizovat program podle svých vlastních představ, nápadů

Poskytuje podporu a odbornou pomoc:

- Děti by měli znát svá práva a povinnosti, proto má centrum vhodně sestavený řád jakýchsi místních pravidel – 1krát měsíčně je zřizována beseda, kterou si děti podle svého přání navrhnou (dogy, šikana, alkohol apod.)¹⁹

Pravidla Klubu Domek:

1. V otevírací době můžeš přicházet a odcházet
  2. Máš právo zůstat v anonymitě
  3. Můžeš požádat o pomoc
  4. Podílej se na činnosti v DOMKU
  5. Mluv česky a ne sprostě
  6. Neužívej slovní, fyzickou, psychickou agresi, respektuj ostatní
  7. Nenič klub, slouží všem
  8. Stop kouření, drogám a alkoholu, sexu v klubu a okolí
- Klub předává svým svěřencům plno informací potřebných k životu – děti mají volný a bezplatný přístup k informacím, které jim poskytuje, dnes dětmi velice oblíbený, internet

---

¹⁹Větrovcová R., Cíle a poskytování služeb NZDM Domek, 2012

Zajišťuje podmínky pro rozvíjení vzdělávání:

Dětem pracovníci a také studenti z řad dobrovolníků, kteří do centra 3krát týdně docházejí z místního gymnázia s nimi, ale také s pracovníci centra se děti i doučují a píšou úkoly. Rodiče dětí na pomoc se školní výukou do jisté míry

- nestačí. U 5ti dětí bylo na konci školního roku vidět jisté zlepšení, což dokáže děti i pracovníci centra a docházející studenty kladně motivovat k další spolupráci.
- Je zde možnost i zapůjčování knih. Kniha na děti působí, vychovává, ale také rozvíjí četbu u dětí, kterým číst příliš nejde. Ze statistiky centra vyplývá, že si 4 děti budou v budoucnu pravidelně číst.²⁰

Dlouhodobé:

- Centrum Domek rozvíjí spolupráci s místní Diakonií. Organizují společně například dobročinné bazary a propagují neziskové organizace v Čáslavi formou společných účastí na akcích např. Den dětí
- Diakonie a Domek si vzájemně pomáhají (např.: centrum Domek nemá vlastní zahradu, využívá zahradní prostory Diakonie...)
- Vychovává děti a mládež k odpovědnosti za svou vlastní osobu a neméně za své zdraví – zdravý životní styl, děti zde přijímají a upevňují si hygienické návyky
- Osvojování si pravidel společenského chování a jeho využití v běžném denním životě
- Uplatňování dětí ve skupině, komunikace v různých sociálních prostředích a situacích²¹

Pracovnice a dobrovolníci v centru Domek u dětí a mládeže usilují o slušné chování k sobě navzájem, vhodnou osvětou (přednášky, filmy apod.) předcházet užívání drog a

---

²⁰ Větrovcová R. Cíle a způsoby poskytování služeb NZDM Domek, 2012

²¹ Větrovcová R., Cíle a způsoby poskytování služeb NZDM Domek

zabránění sklouznout například ke kriminálním činům (krádežím apod.).Některé děti mají problém v doma s rodiči, ve škole se spolužáky, učiteli... V centru jsou vyškolení pracovníci, kteří jsou ochotni provázet děti a mládež jejich těžkou situací a hledat vzájemně vhodná řešení k nápravě.

NZDM DOMEK

- Umožňuje dětem a mládeži smysluplně trávit volný čas
- Podporuje aktivity, méně často zasahuje, alespoň 1krát týdně si děti organizují program samy
- Oslovuje a kontaktuje členy cílové skupiny
- Posiluje schopnosti zvládat obtížné životní situace vlastními silami
- Umožňuje průběžně procvičovat a doplňovat učební látku

5. 4. Komplex služeb

Uživatel má právo vyjádřit svá přání, potřeby, názory, postoje, rozhodnutí. Uživatel sám za sebe a o své vůli rozhodne, které služby využije a které ne. Může vyjádřit svou nespokojenost. Ke každému uživateli se přistupuje individuálně, dle jeho možností a přání.

Volnočasové aktivity

Jde o aktivity, poskytující náplň volného času uživatelů.

- **Základní jednoduché instrumentální aktivity**, uživatelé je realizují z vlastní vůle a vlastní aktivitou, pracovníci je pouze zprostředkovávají (např. Zapůjčení vybavení na sport-kolečkové, lední brusle, kola, míče...). Dále se jedná o např. poslech hudby, hraní her, stolní fotbálek, kreslení v běžných prostorách klubu.
- **Složitější volnočasové aktivity**, které uživatelé realizují z vlastní vůle a vlastní silou, pracovníci klubu je pouze zprostředkují nebo podpoří. Tyto aktivity jsou
- vytvářeny na základě zájmu a potřeb uživatelů. Jsou to například kurzy vaření nebo rukodělné činnosti.
- **Akce, které iniciují sami uživatelé**, a u jejich realizace dochází ke spolupráci mezi uživateli a pracovníky klubu. Pracovníci usilují o zvýšení organizačních dovedností u uživatelů a jejich seberealizace (např. turnaje ve stolním fotbale, šípkách apod.).
- **Akce, které slouží k propagaci** zařízení nebo zpestření rutiny klubu (turnaje, dny otevřených dveří, besídky apod.). Přípravují je sami pracovníci klubu, a pokud je to možné, zapojují do realizace i uživatele.

Preventivní, výchovné a pedagogické programy

Preventivní programy jsou myšleny jako tzv. programy specifické prevence. K těmto programům lze zařadit i přednášky, výchovně – rekreační tábory pobytového charakteru, k jejichž organizování má Domek pověření KÚ Středočeského kraje v rámci pověření k SPOD.

Domek dále poskytuje služby:

- **Informační servis uživatelům:** poskytování informací (škola, rodina, vztahy), sociálně právní a zdravotní témata (právní normy, bezpečný sex, rizika užívání návykových látek...)
- **Skupinová práce / práce se skupinou:** cílená aktivita poskytovaná skupině uživatelů, zaměřená na rozvoj psychosociálních dovedností – jde o práci se skupinou, která se sejde v určený den a hodinu v NZDM.
- **Práce s blízkými osobami:** poskytování poradenství, informační servis blízkým osobám uživatele (rodiče, přátelé,...), realizované pouze se souhlasem uživatele.
- Všem uživatelům je v době návštěvy NZDM poskytnuto – teplo, světlo, místo k sezení, odpočinku, sociální zařízení, možnost realizace aktivit, uživatelé si v klubu mohou dokonce vyprat své osobní věci.²²

V Domku se preferují:

- **Jednorázové či příležitostní programy**

Diskuze, besedy, přednášky, komponovaný pořad a podobné aktivity realizované v zařízení buď interními, nebo externími pracovníky.

- **Dlouhodobé programy**

U těchto programů je preferováno především předávání specifických znalostí, nácvik specifických dovedností a chování.

Uplatnění těchto programů je vhodně využitelné především v kontaktní práci, situační invenci, informačním servisu klientovi, poradenství, přednáškách, diskusích, komponovaných pořadech. Tyto složky jsou vzájemně provázány.

---

²² Větrovcová R. Cíle a způsoby poskytování služeb NZDM Domek, 2012

- **Doučování**

Doučování školní i mimoškolní látky, nebo některých společenských návyků (např. osobní hygiena, schopnost hospodařit s penězi apod.). V Domku se doučuje individuálně. Doučování může být dlouhodobé (např. pravidelná pomoc s přípravou na reparát, přijímací zkoušky) nebo krátkodobé (asistence s domácími úkoly). Děti ze sociálně slabých rodin se v klubu doučují zdarma, pracovníci dbají na jejich každodenní docházku, aby si děti udržely tempo ve výuce a byly na ni denně připraveni. Děti z ekonomicky stabilních rodin docházejí na doučování podle individuálních potřeb, za hodinu zde platí 10,-Kč.

NZDM neposkytuje:

- Výměnné programy pro problémové uživatele drog
- Kroužky, oddílové schůzky atd.
- Ideologicky zaměřené výchovné programy
- Komerční aktivity
- Psychoterapii jako samostatně poskytovanou službu
- Internetovou kavárnu – pouhé užívání internetu

Pro děti od 6 do 15 let

- Odpolední programy v herně
- Jednorázové akce (výlety, dětské dny, karneval...)

- Příměstské a letní tábory (v době školního volna, o prázdninách)
- Prevence sociálně patologických jevů
- Doučování
- Příprava na vyučování, opakování učiva
- Pomoc s domácími úkoly

Pro rodiny s dětmi

- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- Klub pěstounských rodin

Sociálně aktivizační služby

- informační servis
- doprovod na úřady, pomoc při jednání na úřadech
- obhajoba a prosazování práv a zájmů svých uživatelů
- pomoc při vyřizování běžných záležitostí

5. 5. Financování střediska

Centrum Domek je podporováno a financováno převážně z veřejných zdrojů. Jejím hlavním podporovatelem je město Čáslav. Další příspěvky dostává Domek od sponzorů

(např. Lékárna Dr.Max, Ortenova 188, Kutná Hora, Sdružení TERMOCENTRUM - Ing. Ryšán, Masarykova 354, Čáslav, Studio pres, Táborská 1667, Čáslav apod). Centrum Domek neprovozuje bohužel aktivity prodejního typu (velikonoční, vánoční prodejní výstava...). Dále drobní dárci z řad místních občanů nebo rodičů dětí docházejících do centra.

6 Názory pracovníků volnočasových zařízení - výzkum

6. 1. Úvod

Do své práce jsem zařadila výzkumný dotazník. Jeho prostřednictvím jsem se snažila dozvědět se něco málo o pracovnících v centrech v některých krajích české republiky. Zajímá mě jejich názor na účinnost a efektivitu práce s dětmi s minorit a jejich zkušenosti.

6. 2. Stanovení předpokladů

Pro stanovení předpokladů jsou velice důležité hlavně veškeré získané informace. Ty jsem získala od laskavých pracovníků nízkoprahových center a klubů z několika krajů české republiky.

6. 3. Počet respondentů a rozsah dotazníku

Po sestavení dotazníku, jsem pomocí internetu hledala adresy na nízkoprahová zařízení a rozeslala je. V lednu a únoru 2013 bylo rozesláno 50 anonymních dotazníků na stejné množství emailových adres do nízkoprahových center a klubů. Vrátilo se mi pouhých z celkového počtu. Bohužel, některé adresy nebyly aktivní. Z tohoto materiálu jsem se tedy pokusila o výzkum.

Seznam dotazovaných zařízení:

Středočeský kraj

Oblastní Charita Kutná Hora

Centrum Maják

Čáslavská 28

284 01 Kutná Hora

Oblastní Charita Kutná Hora

Středisko Domek

Jana Karafiáta 199

286 01 Čáslav

Královéhradecký kraj

Diakonie - Milíčův dům

Havlíčkova 14

551 01 Jaroměř

NZDM Střelka

Palackého 99

544 01 Dvůr Králové nad Labem

RIAPS

Procházková 818

541 01 Trutnov

Pardubický kraj

Klub Jakub

Masarykovo náměstí 48

535 01 Přelouč

Centrum pod střechou

Taušova 714

561 51 Letohrad

Zlínský kraj

NZDM Zrnko

Sychrov č. 53

Moravskoslezský kraj

NZDM klub Bunkr

Ad. Mickiewicze 67

735 81 Bohumín

Open House

Tř. Dr. E. Beneše 47

792 01 Bruntál

Klub Nezbeda

F. Čejky 450

738 01 Frýdek – Místek

Ústecký kraj

NZDM Kamarád

Sněžnická 94

407 11 Jílové u Děčína

Klub Modrý kámen

T. G. Masaryka 2470

407 47 Varnsdorf

6. 4. Metoda šetření

Vytvořený dotazník nebyl podle mého názoru náročný časově ani formou položených otázek (polozavřené, uzavřené a otevřené). Sestaven byl z 24 otázek. První část se týkala samotného dotazujícího. Ptala jsem se zde na pohlaví, věk, dosažené vzdělání, pozici na pracovišti a dobu působení. Navazující dotazy byly zaměřeny na vlastní práci a pracovní prostředí středisek. Čtyři dotazy byly zaměřeny na vlastní odpovědi dotazovaných, na některé mi dotazující bohužel neodpověděli.

6. 5. Hodnocení dotazníkového šetření

Otázky v první části dotazníku se týkají dotazovaných pracovníků. Týká se otázek čísel 1. až 8. Z dvanácti odpovědí, které mi pracovníci center vyplnily je většina žen, muži pouze tři. Dva pracovníci jsou Romové a svou činnost vykonávají v centrech a klubech v severních Čechách, kde je větší procento romské populace Jílové u Děčína a Varnsdorf. Na dotaz: Jaké je vaše vzdělání, zaškrtno 8 z 12 dotazovaných možností d.

Tedy vysokoškolské, pouze 3 mají středoškolské a 1 dotazovaný VOŠ. Je vidět, že i pracovníkům záleží na své odbornosti, která se odráží v jejich práci. Doba pracovních poměrů se u dotazovaných více lišila, 5 z dotazovaných zaškrtnulo pracovní poměr do 5 let, v 6 odpovědích bylo zaškrtnuto 2 roky a méně a do 10 let. Ani to není málo. Je vidět, že pokud vydrží svou práci s dětmi více problémovými, vykonávat delší dobu, vidí v ní smysl. U otázky č. 6 bych se ráda trochu rozepsala. Dotazované pracovníky v jejich práci s romskou mládeží a dětmi motivuje hlavně potřebu pomoci a snažit se zlepšení jejich situace v majoritní společnosti. Pokud na uživatele kladně působí, je velká šance, že ze strany druhé se snaha vychovatelů snad vrátí. Majoritní společnost bude na Romy pohlížet jako na vychovatelné a vzdělatelné občany. Pro některé uživatele služeb je důležitý i jakýsi pocit rodinného prostředí nebo spíše bezpečí, které mu doma schází. Pro vychovatele a další pracovníky center velice motivující a příjemné, vědět, že dítě k nám chodí dobrovolně a rádo. Zajištěním služeb, které uživatele do center přiláká má pro vychovatele obrovskou motivaci a neméně pak radost z vykonávané práce a hlavně platné práce pro druhé. Poznávat a pochopit romskou komunitu a kulturu, rozvíjet s Romy přátelskou komunikaci a optimální vztahy, hledat společná pouta. V otázce 7 mě zajímalo, jaké praktické zkušenosti mají pracovníci center při výchovně vzdělávacích činnostech u Romů. Ze získaných odpovědí je více než zřejmé, že práce s dětmi a mládeží se nedá nijak naučit ani nastudovat. Pro práci s lidmi a obzvláště s dětmi musí mít vychovatel přirozeně vlohy, určité povahové rysy a touhu děti učit a snažit se vychovat z nich slušné lidi.

Otázka č. 9 a č. 10 se týká samotných uživatelů center. Z vyplněných dotazníků jsem se dozvěděla následující informace. Centra navštěvují převážně děti a **mládež staršího školního věku**, dále pak ve stejném počtu děti mladšího školního věku a adolescenti.

Děti a mládež v tomto období života (11-15 let) mají velké předpoklady sklouznout do špatné party svých vrstevníků a pohybovat se na hranici zákona. V centrech nacházejí přirozenou zábavu, schází se svými přáteli, jsou zde lidé ochotni podat jim pomocnou ruku a někdy i nahrazují nefungující rodiče. U otázky číslo 10 je znát, že v krajích jako

jsou například severní Čechy, je procento docházejících romských dětí a mládeže vyšší, než třeba v kraji...

Otázky č. 11 až 15 jsou zaměřeny na aktivity, zájmy dětí a mládeže a na vlastní efektivitu nabízených služeb. Na otázku č. 11 si v mnohém mohu odpovědět sama, jelikož ze své vlastní praxe vím, co romská děti nejvíce zajímá a baví. V osmi příkladech uvedli pracovníci hudbu, tanec, zpěv. Romům velice blízké a pro ně typické. Děti vnímají a slyší hudbu v rodině a mají mnohdy vrozené vlohy nádherně zpívat a přirozeně se pohybovat při hudbě. V sedmi odpovědích zmiňují sportovní aktivity, hry, soutěže. V každém dítěti mladšího i staršího věku, rozdílné rasy, vyznání apod. je soutěživost a touha vyhrávat, a to nás spojuje. Otázka č. 12, zda středisko vzbuzuje v klientech zájem o učení a poznávání, byla shodná ve dvou bodech. Uživatelé mají podle pracovníků zájem buď dobrý, nebo jen v určitých aktivitách. Spokojenost s nabídkou činností center v otázce č. 13 je podle jejich uživatelů velice dobrá, nebo mají jisté výhrady. Důležité ovšem je, že podle pracovníků nespokojené uživatele v centrech nemají a nabízené služby baví. Jak jsem se již u otázky č. 11 zmínila, nejvíce zábavné jsou aktivity, které děti těší, u otázky č. 14 vyhrávají tedy činnosti zájmové. Děti a mládež vyvíjejí činnosti spontánně, se zaujetím a mnohdy si ani neuvědomují, že se vlastně nenásilnou formou učí (hudební, výtvarné, sportovní činnosti).

Otázka č. 15 je polootevřená a ptám se v ní na názor pracovníků, zda v nabízených volnočasových aktivitách vidí přínos pro děti a mládež z minorit. V 11 případech zněla odpověď ano a dále v čem si myslí, že přínos je. Především v dětech musíme vzbudit zájem, a pokud je to nutné, vhodně motivovat. Děti z minorit nemají moc možností kulturního vyžití, centra smysluplně využívají. Na činnostech se děti ve 2 případech odpovídajících center i sami aktivně podílejí, tím se učí bez konfliktů jednat a domlouvat s ostatními o například určitých kompromisech, chápat potřeby druhých a utužovat vzájemné vztahy. Vhodné aktivity brání dětem a mládeži podle pracovníků v páchání trestné činnosti a vyhledávání negativně působícího prostředí (party). Naučit se vhodně a perspektivně využívat svůj vlastní volný čas je dostatečnou motivací pro každého vychovatele, který se snaží, aby jeho svěřenci byly slušní lidé.

Otázka č. 16. Snažíte se o setkávání romských a neromských dětí a mládeže? Deset dotazovaných zaškrtnulo odpověď ano a jen dva odpověď ne. V případě, že centra navštěvují i děti neromského původu je setkávání samozřejmostí. Přátelství mezi dětmi

z minoritní a dětmi z majoritní společnosti není vůbec zvláštní, právě naopak. Děti jsou přirozené, nemají vůči sobě zábrany, pokud si s druhým rozumí, nehledí na barvu pleti ani jiné odlišnosti. Stejně je to i ve školách. V otázce č. 17, zda centra spolupracují se školami, které jejich uživatelé navštěvují, byla jednoznačná odpověď v jedenácti případech ano. Pracovníci mají o dětech a mládeži více informací, co se týká chování, prospěchu i zálibách. Ve spolupráci se školami se navíc mnozí z uživatelů center o volnočasových aktivitách dozvídají, jak jsem zjistila z otázky č. 22. Otázka č. 18 zjišťuje, jak centra vzbuzují u uživatelů zájem o vzdělávání. Mnozí pracovníci center se domnívají, že sami, ač se snaží, nemohou bez snahy samotných uživatelů pokaždé docílit úspěšného vzdělávání nebo jeho dokončení. Velkou pomocnou ruku podávají v 6 případech hlavně doučováním, na dalším se podílí kontakt se školou, hodně dětem a mládeži v rozšiřování rozhledů pomůže počítač, internet a to se domnívají i 3 z dotazovaných. Uživatelům ve 3 případech vyhovuje i rozhovor nebo vysvětlení pracovníků. V mnoha případech se snažení v centrech vyplácí, i přesto, že ne u každého stejně. V otázce č. 19 zda vidí u dětí a mládeže nějaký posun, odpovědělo 8 dotazovaných, jak u koho, je to individuální. Bylo by spíše zvláštní, pokud by se dařilo všem. Pro majoritní společnost je zlepšení situace v romské otázce hlavně v posunu vzdělanosti u romské populace hodně důležité. Zvyšováním vzdělanosti klesne kriminalita dětí a mládeže,lepší se vzájemné vztahy a majoritní společnost snad začne romskou komunitu alespoň v něčem chápat a neméně tak i povzbuzovat. Otázka č. 20. Hodnocení výsledků center a klubů se děje ve většině formou porad ve 4 případech. K získání zpětné vazby od uživatelů volí další 4 centra formu otevřeného rozhovoru s dětmi a mládeží přímo, a to jedenkrát za půl roku. Používají se také dotazníky (ve 3 případech), jednom anonymní výzkumy. Výsledky pracovníci hodnotí také díky školnímu vysvědčení uživatelů, protože i to je důkazem jejich hodnotné práce. Otázka č. 21. Jak se pracovníkům spolupracuje s romskými rodiči. Z dotázaných 4 zaškrtili, že s e s nimi vůbec neznají 6 dotázaných má na spolupráci s rodiči buď velmi dobrou, nebo ucházející zkušenost, jen 2 dotázaní mají zkušenost špatnou. Špatnou zkušenost v jednání mají, jak jsem si původně skromně troufla odhadnout, pracovníci z krajů na severu Čech. Přesto, že jeden z nich je sám Rom. Otázka č. 22. Uživatelé se podle dotázaných pracovníků o nabízených aktivitách center a klubů nejčastěji dozvídají od přátel, z veřejných akcí nebo prezentací škol. Centra a kluby mají své nabídky

v zajímavém provedení i na internetových stránkách, ale z nich jak jsem zjistila z šetření se o nabídkách služeb dozví jen 3 uživatelé. Přesto, že děti a mládež má internet v oblibě, méně často si tyto stránky najde. Otázka č. 23. Spokojenost dotazovaných pracovníků s návštěvností center a klubů je v 10 odpovědích spokojenost, ve 2 dokonce velmi. Poslední otázka č. 24 byla dodána spíše jen tak okrajově. Z návštěv center jse poznala vybavenost a domnívám se, že v některých je vcelku ucházející, jinde se dá hodně vylepšovat. Zajímal mě názor na prostředí, v němž pracují v jiných krajích. Polovina dotázaných se domnívá, že vybavenost je odpovídá nárokům uživatelů a druhá polovina, že vždy se dá něco vylepšit. Ve třech odpovědích pracovníci zaškrtnli vybavenost přiměřenou. Kluby a centra mají i dnes po své 12tileté existenci na českém území některé vážné i méně vážné nedostatky, jakými jsou například prostorové, finanční, personální nedostatky či slabou nebo nedostačující komunikaci s rodiči. Tyto nedostatky neleží na bedrech nikoho jiného, než pracovníků nízkoprahových zařízení. Každé středisko se snaží najít vhodný způsob, jak tyto nedostatky řešit.

7 Závěr

Výzkum, který jsem provedla formou dotazníku nemohu nijak odborně vyhodnocovat, neboť jsem ho nikdy nepsala, až nyní. Není domnívám se ani na úrovni rozsáhlého šetření, jelikož mi nepřišlo mnoho odpovědí. Chtěla jsem se o to alespoň pokusit a moc mě potěšila každá odpověď, která mi od pracovníků přišla. Dotazníkového šetření se z 50 oslovených středisek zúčastnilo pouze 12 z dotázaných. Všichni, kteří mi odpověděli, pracují v centrech a klubech přímo, jsou tedy kompetentní otázky zodpovědět.

Šetřením se dalo poznat, že střediska mají svůj význam pro některé uživatele, co se týká trávení volného času a rozvoje školních dovedností. Pracovníky těší práce s romskými dětmi, jelikož mnohdy vidí výsledky svého snažení. Organizace mají z hlediska prevence negativních vlivů ze sociálního prostředí působící na děti a také z hlediska

vytváření vzájemných vztahů majoritní a minoritní společnosti důležitou roli a význam. Dotazovaní se v odpovědích zmiňují o smyslu v práci s romskými dětmi a mládeží do budoucna. Střediska nahrazují mnohým dětem rodinné prostředí a zázemí centra nebo klubu je pro ně jedinou záchranou v dnešním krutém světě.

Věřím, že usilovná práce a laskavá povaha pracovníků středisek dovede romské děti a mládež na cestu k jejich lepšímu pohledu na svůj život a na život ostatních.

8 Použitá literatura

ŠOTOLOVÁ E. , Vzdělávání Romů, Praha : Karolinum, 2011, Vydavatel: Univerzita Karlova v Praze, ISBN 978-80-246-1909-5

JAKOUBEK M., BUDILOVÁ L. , Cikánské skupiny a jejich sociální organizace, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2009, ISBN 978-80-7325-178-9

HAVLÍK R., Úvod do sociologie, Praha, Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2002, ISBN 80-246-0381-0

ŘÍČAN P., S Romy žít budeme – jde o to jak, Praha : Portál, 1998, ISBN 80-71-78-250-5

NEČAS C., Historický kalendář, Dějiny českých Romů v datech, Olomouc, Vydavatelství Univerzity Palackého, 1997, ISBN 80-7067-769-4

PÁVKOVÁ J. A KOLEKTIV, Pedagogika volného času: teorie, praxe, perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času, Praha Portál, 2001, ISBN 80-7178-569-5

NAVRÁTIL P. A KOLEKTIV, Romové v české společnosti, Praha, Portál, 2003, ISBN 80-7178-741-8

SAK P., Proměny české mládeže, Praha, Petrklíč, 2000, ISBN 80-7229-042-8

BALVÍN J. A KOLEKTIV, Romové a pedagogika, Ústí nad Labem, Hnutí R, 2000, ISBN 80-902461-3-3

KOLEKTIV AUTORU A KONZULTANTU, Multi Kulti Menšiny v ČR, Olomouc, Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, o.p.s., ISBN 978-80-254-5583-8

KOLEKTIV ZAMĚSTNANCŮ OBLASTNÍ CHARITY, Výroční zpráva Oblastní charita Kutná Hora, tisk: Label, 2011

KOLEKTIV ZAMĚSTNANCŮ OBLASTNÍ CHARITY, Almanach, tisk: Label, 2008

NEČAS C., Romové v České republice včera a dnes, Univerzita Palackého v Olomouci
– Vydavatelství Olomouc, Olomouc, 1999, ISBN 80-7067-952-2

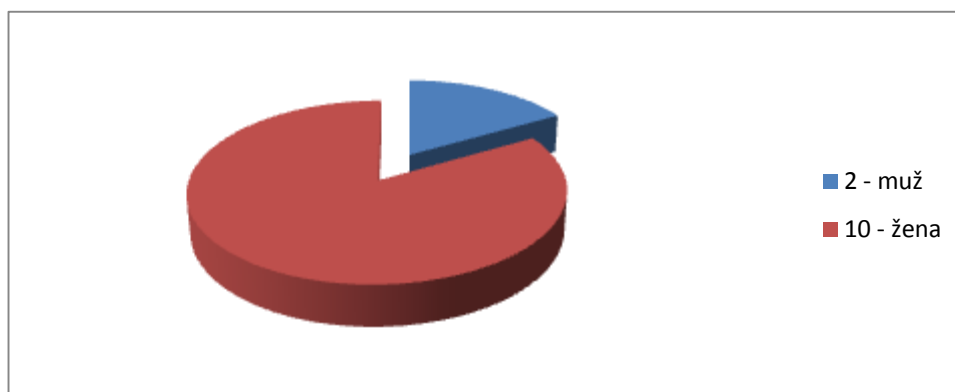
NIKOLAI T., SEDLÁČKOVÁ P., HULOVÁ K., HABART T., PEKÁRKOVÁ S.,
Příběhy ze špatné čtvrti, aneb jak pracovat s tématem segregace nejen ve školství,
Člověk v tísni, o.p.s., Praha, 2007, ISBN 978-80-86961-45-3

<http://romove.radio.cz>

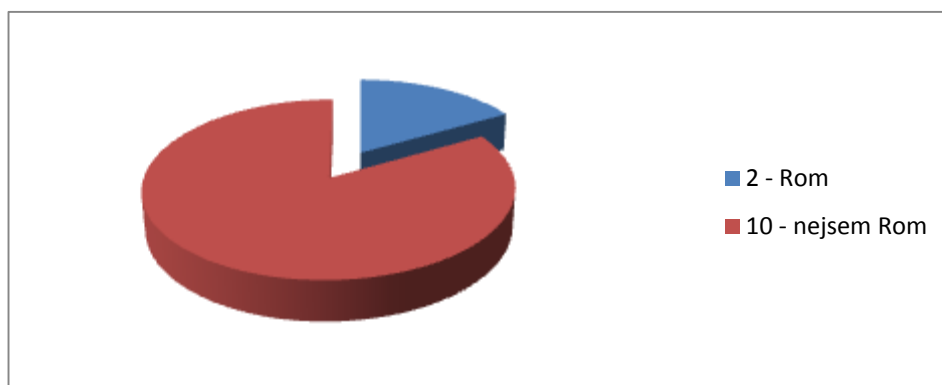
9 Grafické znázornění dotazníkového šetření

Grafické znázornění vyhodnocovaných dotazníků

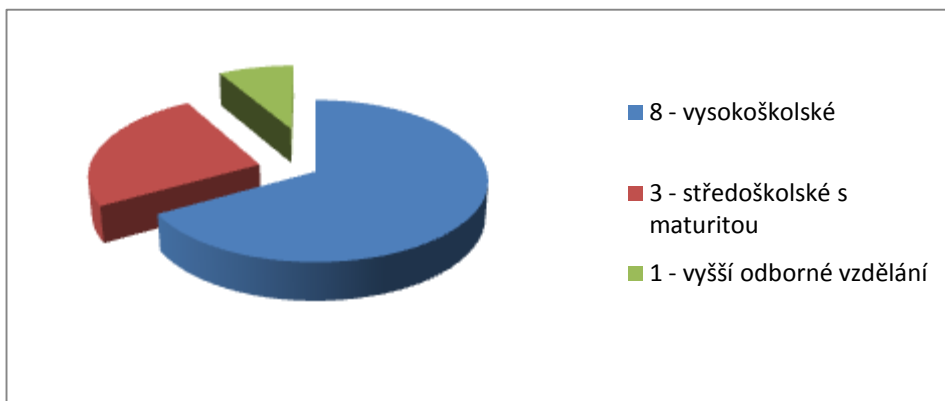
Vaše pohlaví?

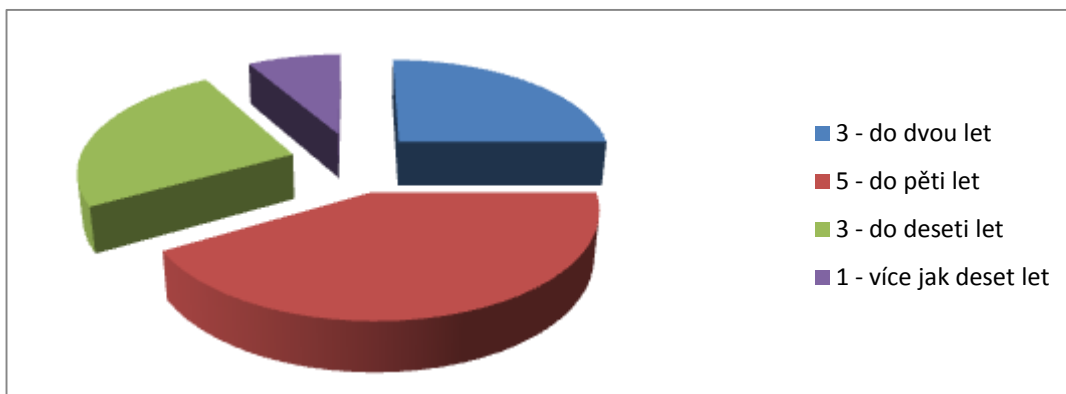
Vaše etnická příslušnost?

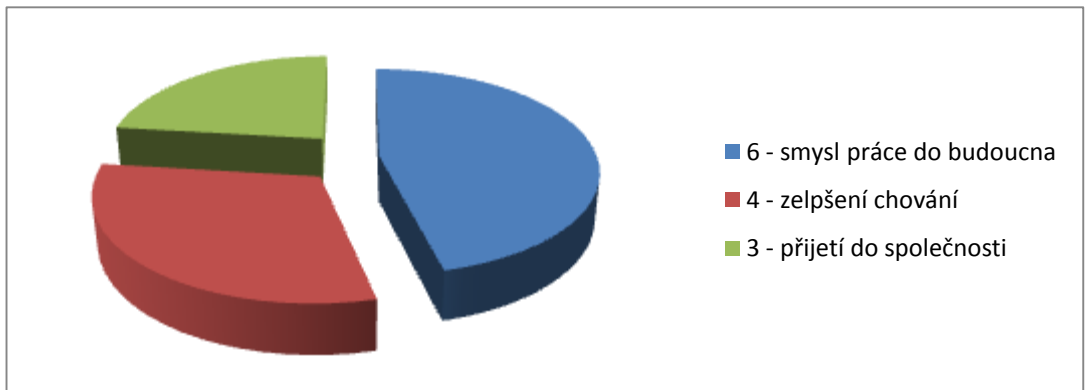
Jaké je Vaše vzdělání?

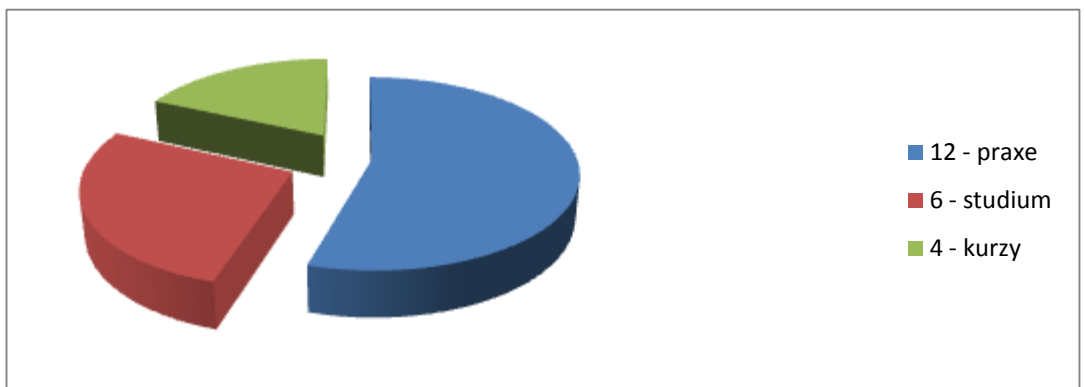
Jak dlouho již pracujete v tomto zařízení?

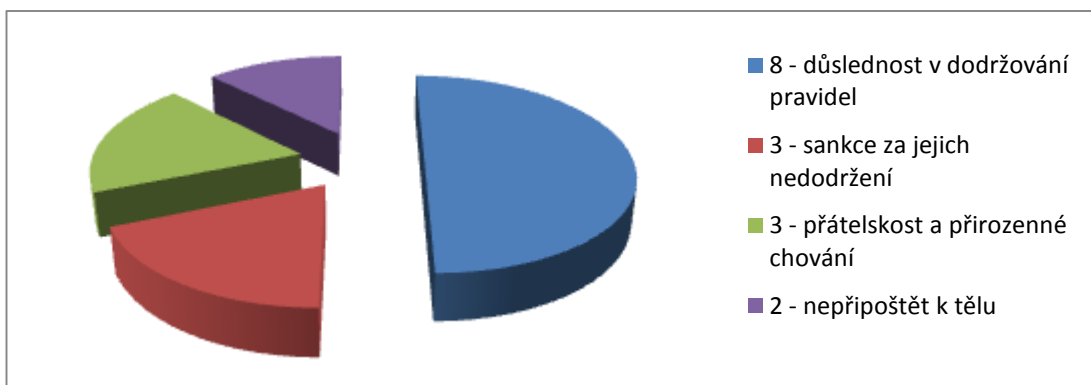
Co Vás motivuje k práci s romskou mládeží či širší romskou komunitou?

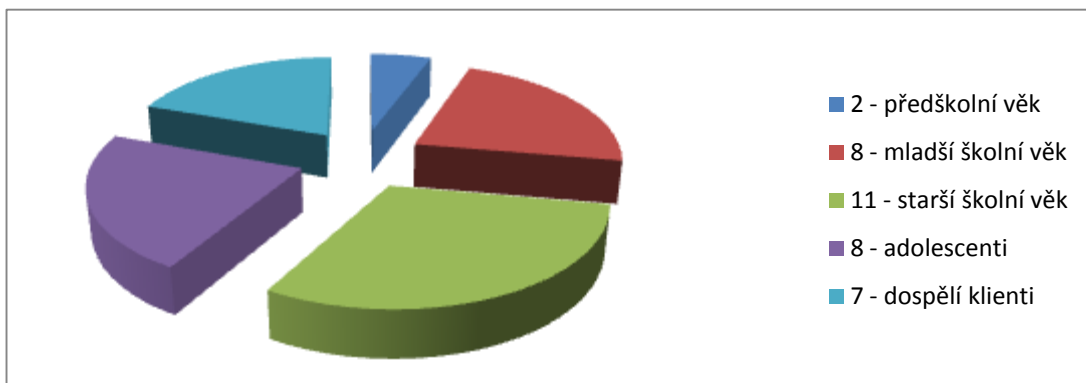
Jak jste získal/a praktické zkušenosti při výchově a vzdělávání Romů?

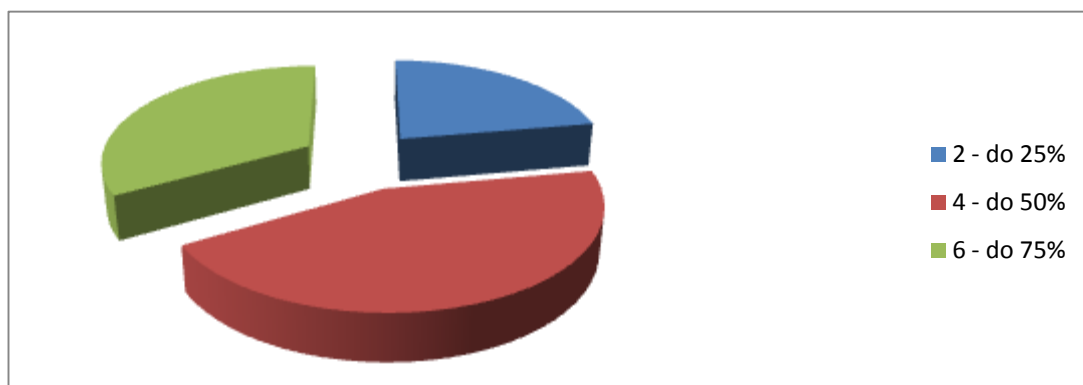
Co Vám pomáhá udržet si u Romů autoritu?

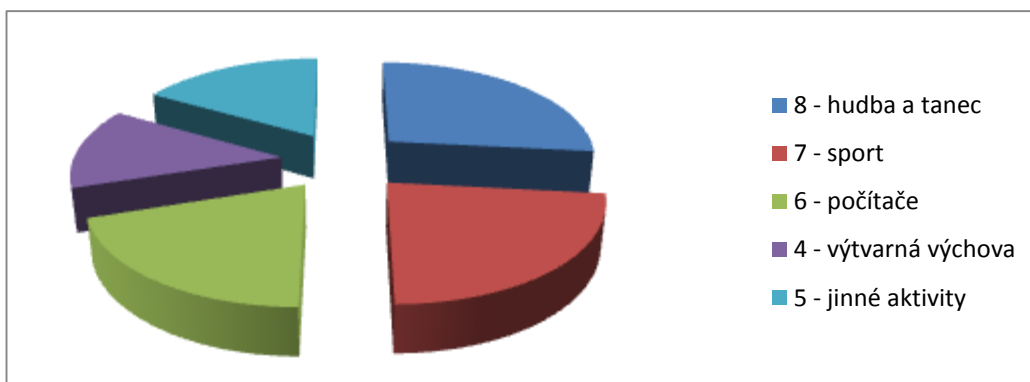
Jaké věkové kategorie jsou Vaši klienti?

Jak velké procento klientů je z romské komunity?

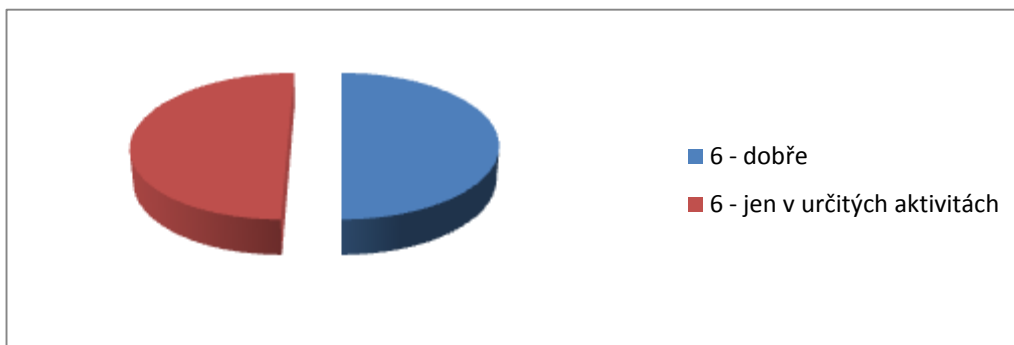

Co podle Vás Romy v centru nejvíce zajímá, baví?

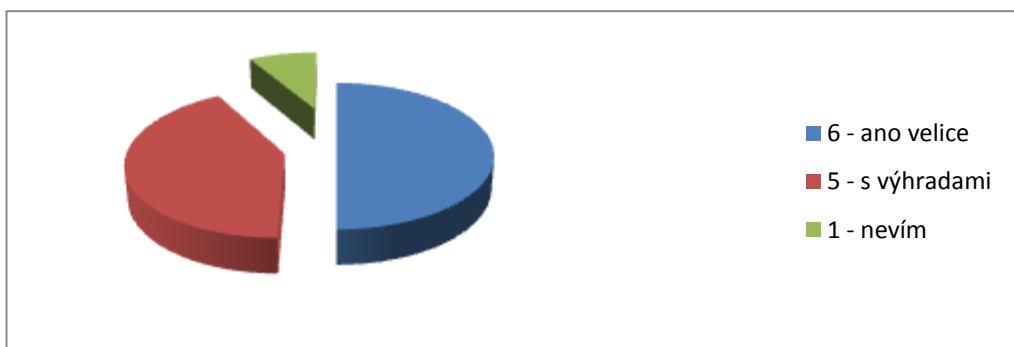

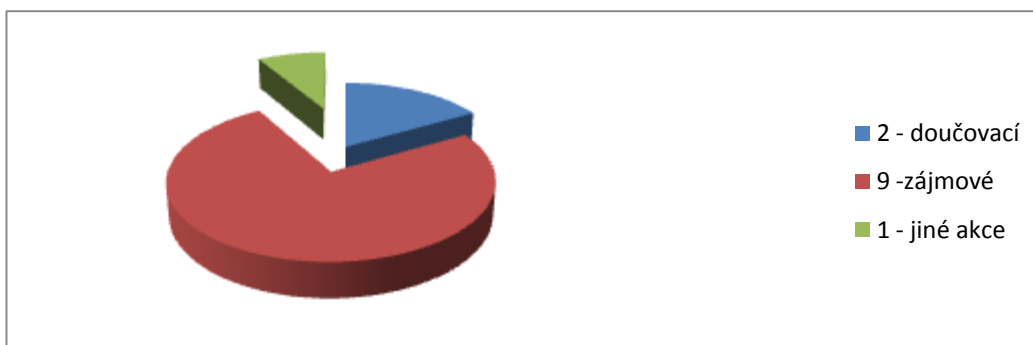
Vzbuzuje podle Vás vaše středisko v klientech zájem o učení a poznávání?

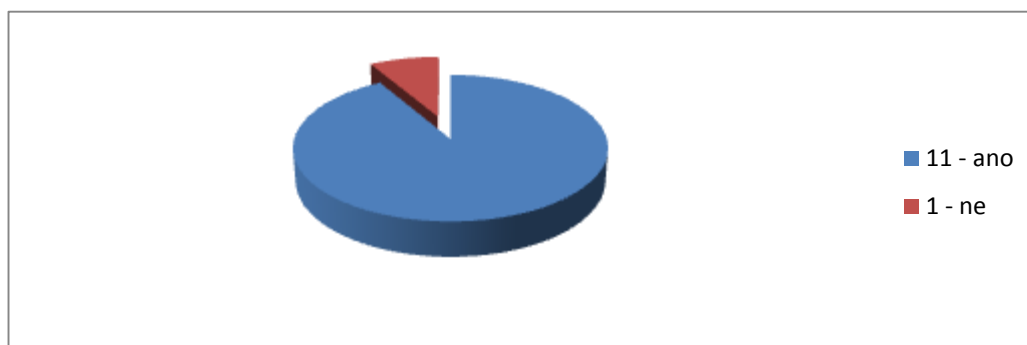
Jak jsou klienti spokojeni s nabídkou zájmových činností Vašeho centra?

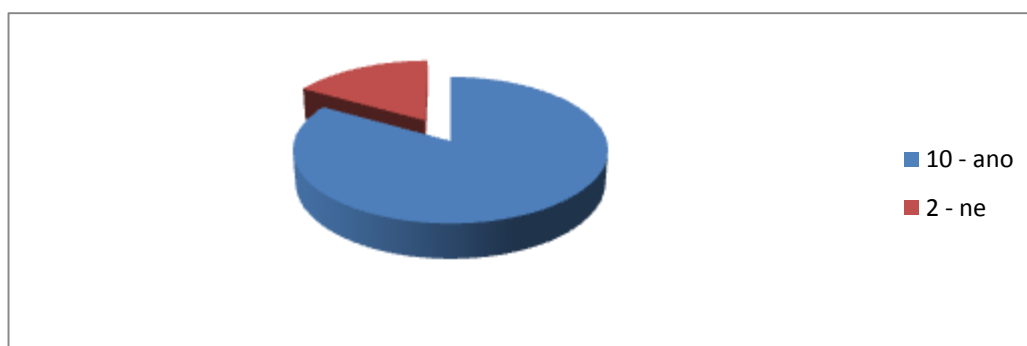
Které činnosti z nabídky Vašeho střediska klienty nejvíce zajímají, baví?

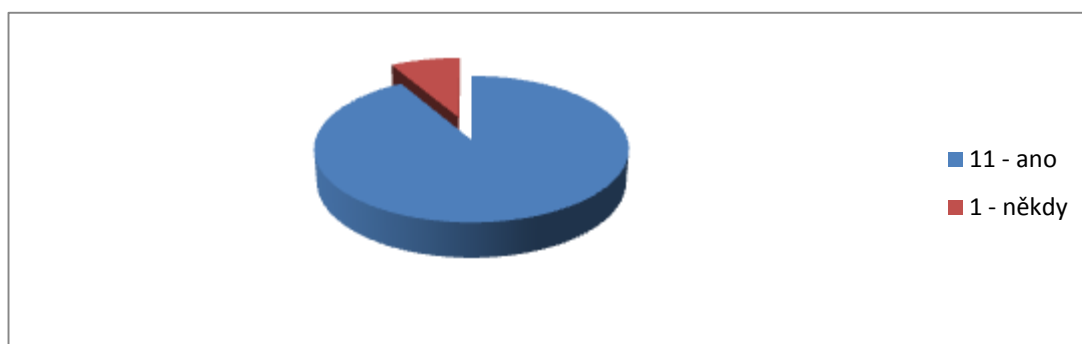
Domníváte se, že volnočasové aktivity jsou pro romské děti přínosem?

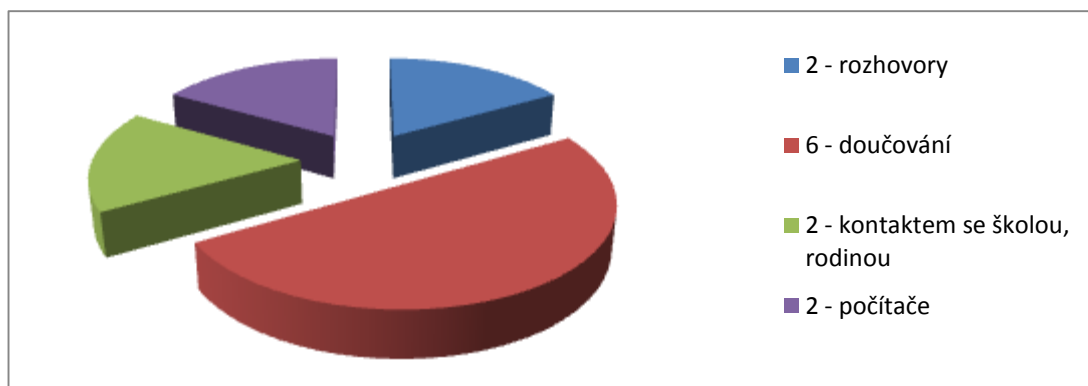
Snažíte se o setkávání romských a neromských dětí a mládeže?

Spolupracuje Vaše centrum se školami, do kterých děti docházejí?

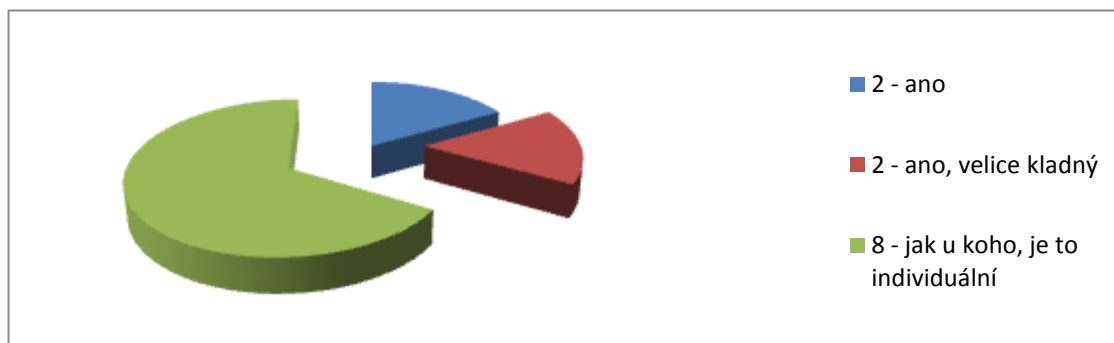

Čím se snažíte se u klientů vzbudit potřebu ke vzdělání?

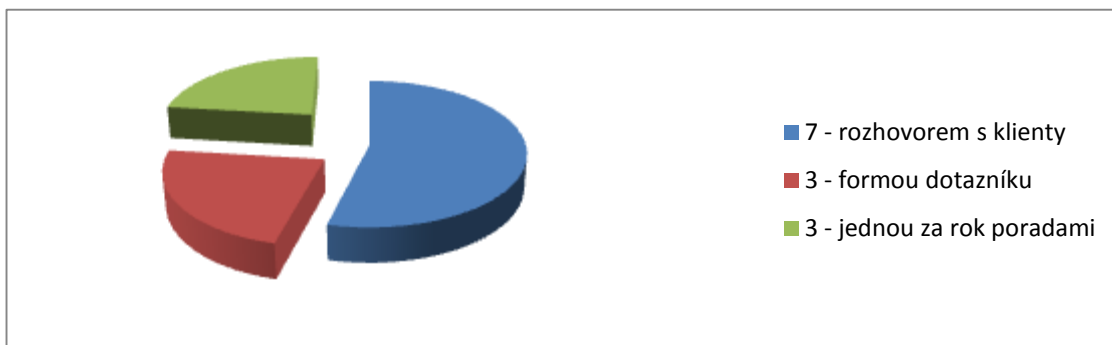

Vidíte u klientů, kteří Vaše centrum navštěvují nějaký posun?

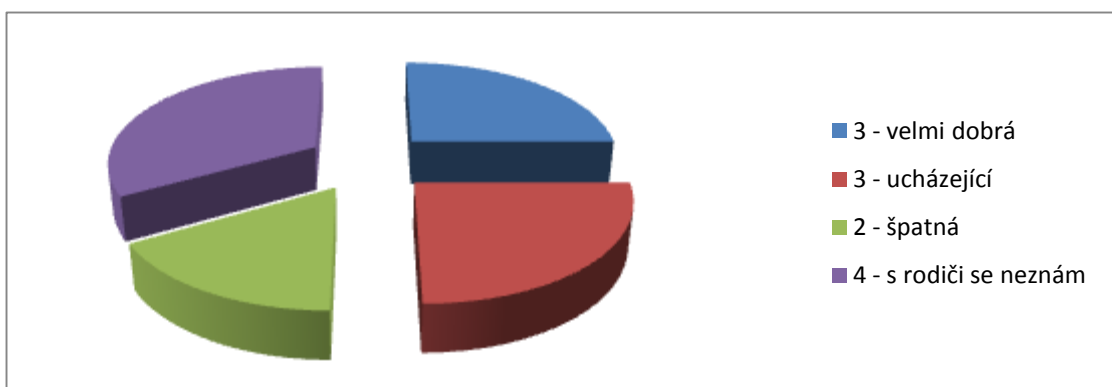
(v chování, komunikaci, ...)

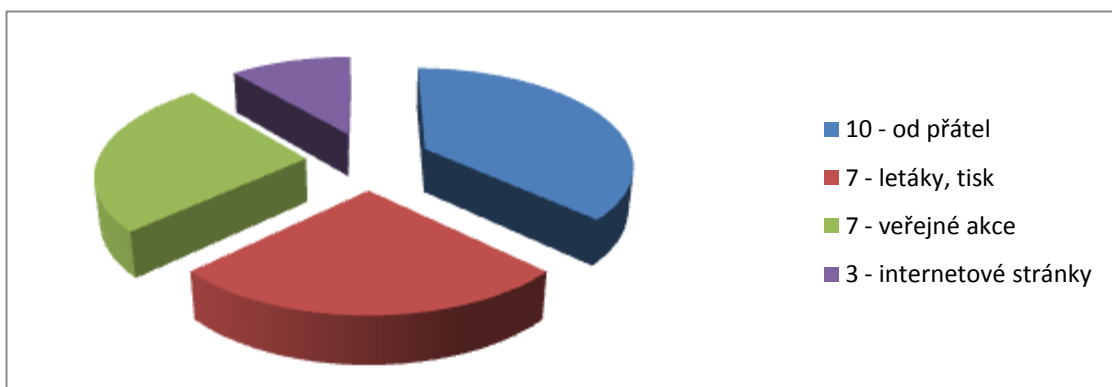
Jak hodnotíte výsledky práce ve Vašem centru?

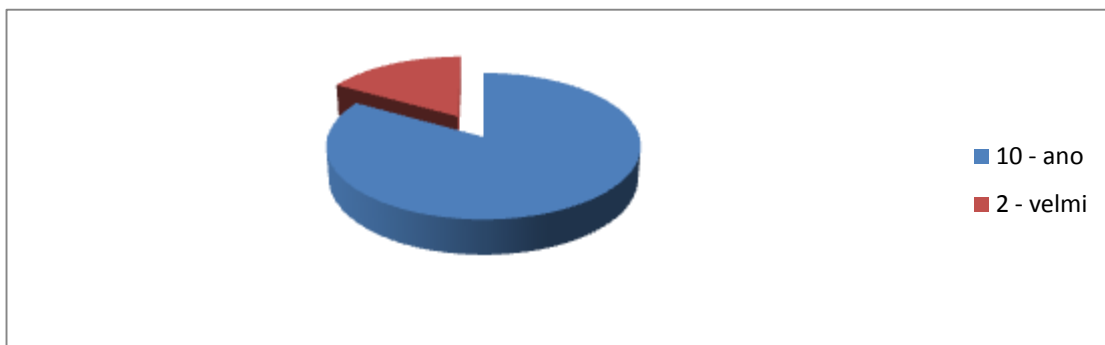
Jaká je spolupráce s rodiči klientů, kteří k vám docházejí?

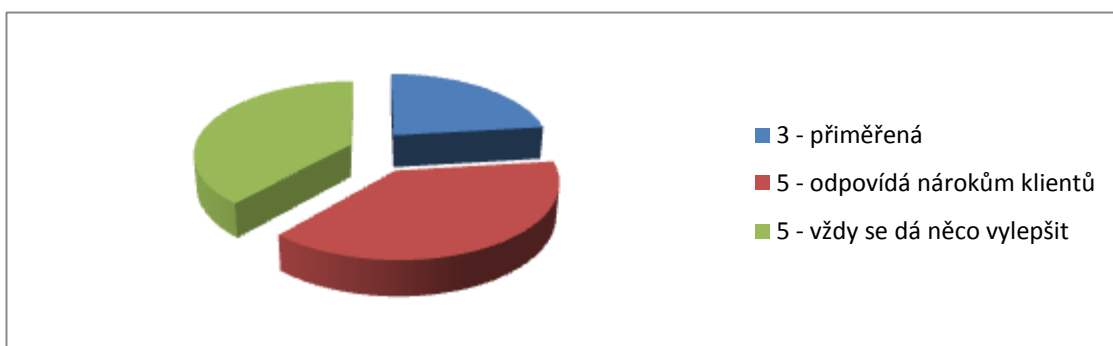
Jakým způsobem se o Vašem centru klienti dozvídají?

Jste spokojeni s návštěvností?

Jak hodnotíte celkovou kvalitu vybavenosti Vašeho centra?

10 Seznam příloh:

Příloha A – Dotazník.....	I
Příloha B – Dotazník.....	VI
Příloha C – Dotazník.....	VII
Příloha D – Dotazník.....	IX
Příloha E – Dotazník.....	XII

Příloha A

DOTAZNÍK

- 1.) Vaše pohlaví?
  - a. muž
  - b. žena

- 2.) Vaše etnická příslušnost?
  - a. Rom
  - b. nejsem Rom

- 3.) Jaké je Vaše vzdělání?
  - a. základní
  - b. středoškolské bez maturity
  - c. středoškolské s maturitou
  - d. vysokoškolské

- 4.) Jak dlouho již pracujete v tomto zařízení?
  - a. 2 roky a méně
  - b. do 5 let
  - c. více let .....kolik?
  - d. do 10 let
  - e. pouze zde vypomáhám
  - f. mám úplně jiné vzdělání

- 5.) Jaká je Vaše pozice ve středisku?

.....

- 6.) Co Vás motivuje k práci s romskou mládeží či širší romskou komunitou?

.....

.....

.....

- 7.) Jaké jste získal/a praktické zkušenosti při výchově a vzdělávání Romů?
  - a. praxí
  - b. studiem
  - c. účastí v kurzech

8.) Co Vám pomáhá udržet u Romů autoritu?

- a. důslednost v dodržování pravidel
- b. sankce za jejich nedodržení
- c. přátelskost a přirozené chování
- d. nepouštět si uživatele příliš k tělu

9.) Jaké věkové kategorie jsou vaši klienti?

- a. předškolní
- b. mladší školní věk
- c. starší školní věk
- d. adolescenti
- e. dospělí klienti

10.) Jak velké procento dětí, mládeže nebo dospělých klientů je z romské komunity?

- a. do 25%
- b. do 50%
- c. do 75%
- d. 100%

11.) Co podle Vás Romy v centru nejvíce zajímá, baví?

.....

.....

12.) Vzbuzuje podle Vás vaše středisko v klientech zájem o učení a poznávání?

- a. výborně
- b. dobře
- c. jen v určitých aktivitách
- d. málo
- e. vůbec

13.) Jak jsou klienti spokojeni s nabídkou zájmových činností vašeho centra?

- a. ano velice
- b. s výhradami
- c. málo
- d. spokojeni nejsou
- e. nevím

- 14.) Které činnosti z nabídky vašeho centra klienty nejvíce zajímají (baví)?
- a. doučovací
  - b. zájmové
  - c. jiné akce
- 15.) Domníváte se, že volnočasově organizované aktivity jsou pro romské děti přínosem?
- a. ano (v čem myslíte)
.....
  - b. částečně
  - c. ne
- 16.) Snažíte se o setkávání romských a neromských dětí a mládeže?
- a. ano
  - b. ne
- 17.) Spolupracuje vaše centrum se školami, do kterých děti docházejí?
- a. ano
  - b. ne
  - c. někdy
- 18.) Čím se snažíte u svých klientů vzbudit potřebu ke vzdělání a jak?

.....
.....

- 19.) Vidíte u dětí a mládeže, kteří vaše centrum navštěvují nějaký posun? (např. v chování, komunikaci apod.)?
- a. ano
  - b. ano, velice kladný
  - c. ne
  - d. jak u koho, je to individuální
- 20.) Jak hodnotíte výsledky práce ve Vašem centru?
- a. rozhovorem s klienty
  - b. formou dotazníků
  - c. jednou za rok poradami

- 21.) Jaká je spolupráce s romskými rodiči dětí, které k vám docházejí?
- a. velmi dobrá
  - b. ucházející
  - c. špatná
  - d. s rodiči se neznám
- 22.) Jakým způsobem se o Vašem centru klienti dozívají?
- a. od přátel
  - b. tisk, letáky
  - c. veřejné akce
  - d. internetové stránky
- 23.) Jste spokojeni s návštěvností?
- a. ano
  - b. ne
  - c. velmi
- 24.) Jak hodnotíte celkovou kvalitu vybavenosti Vašeho centra?
- a. přiměřená
  - b. odpovídá nárokům klientů
  - c. má menší nedostatky
  - d. vždy se dá něco vylepšit

Dobrý den,

Jmenuji se Šárka Jeřábková, pracuji na Základní škole a Praktické škole v Kutné Hoře. Píši BAKALÁŘSKOU PRÁCI a formou tohoto dotazníku bych Vás chtěla požádat o pomoc při výzkumu. Má práce se týká center pro trávení volného času, zvláště romských dětí a mládeže.

Byla bych moc ráda za Vaši pomoc. Stačí mi barevné označení správné odpovědi nebo stručného vyplnění kolonek.

Děkuji za vyplnění dotazníku, s přáním pěkného dne Šárka Jeřábková

Příloha B

DOTAZNÍK

- 1.) Vaše pohlaví?
a. muž b. **žena**

- 2.) Vaše etnická příslušnost?
a. Rom b. **nejsem Rom**

- 3.) Jaké je Vaše vzdělání?
a. základní
b. středoškolské bez maturity
c. středoškolské s maturitou
d. **vysokoškolské**

- 4.) Jak dlouho již pracujete v tomto zařízení?
a. 2 roky a méně
b. do 5 let
c. více let – 13 roků
d. do 10 let
e. pouze zde vypomáhám
f. mám úplně jiné vzdělání

- 5.) Jaká je Vaše pozice ve středisku?
Vedoucí a sociální pracovník.....

- 6.) Co Vás motivuje k práci s romskou mládeží či širší romskou komunitou?

Klub od počátku začali navštěvovat romské děti a mládež. Začala jsem se blíže zajímat o práci s nimi – o navazování, udržování a rozvíjení optimálních vztahů – tedy o to, abychom spolu vycházeli a společně jsme hledali, co nás spojuje a vzájemně obohacuje. V současnosti mě v práci motivuje i to, že se práce a romskými dětmi a mládeží daří, že klub má mezi nimi již svoje „jméno“ a že jej vnímají jako zázemí bezpečí a zájmu – to, že se jim někdo věnuje (bez předsudků).

7.) Jak jste získal/a praktické zkušenosti při výchově a vzdělání Romů?

- a. praxí
- b. studiem
- c. kurzy

8.) Co Vám pomáhá udržet si u Romů autoritu?

- a. důslednost v dodržování pravidel
- b. sankce za jejich nedodržení
- c. přátelskost a přirozené chování
- d. nepřipouštět si klienty k tělu

9.) Jaké věkové kategorie jsou vaši klienti?

- a. předškolní věk
- b. mladší školní věk
- c. starší školní věk
- d. adolescenti
- e. dospělí klienti

10.) Jak velké procento dětí, mládeže nebo dospělých klientů je z romské komunity?

- a. do 25%
- b. do 50%
- c. do 75%
- d. 100%

11.) Co podle Vás Romy v centru nejvíc zajímá, baví?

- jsou rádi, že si s námi mohou povídat, že se o ně někdo upřímně zajímá a věnuje se společně činnostem, které je zajímají – výtvarné (malování, modelování, vyrábění z různých materiálů, ...), sportovní (ping pong, fotbal, florbal, ...), pohybové aktivity (tanec), volná hra (hra na něco – někoho), interaktivní hry, pobyty a výlety

12.) Vzbuzuje podle Vás vaše středisko v klientech zájem o učení a poznávání?

- a. výborně
- b. dobře
- c. jen v určitých aktivitách
- d. málo
- e. vůbec

- 13.) Jak jsou klienti spokojeni s nabídkou zájmových činností vašeho centra?
- ano většinou
  - s výhradami občas
  - málo
  - spokojeni nejsou
  - nevím
- 14.) Které činnosti z nabídky vašeho centra klienty nejvíce zajímají (baví)?
- doučovací
  - zájmové
  - jiné akce
- 15.) Domníváte se, že volnočasově organizované aktivity jsou pro romské děti přínosem?
- ano (v čem myslíte) - snažíme se do všeho, co na klubu děláme, děti zapojovat – od přípravy, přes realizaci až k celkovému zhodnocení – vycházíme z toho, co chtějí a potřebují, co je zajímá – všechny aktivity jsou nástrojem a prostředkem sociální práce – díky nim pracujeme na vztazích ve skupině i individuálním rozvoji
  - částečně
  - ne
- 16.) Snažíte se o setkávání romských a neromských dětí a mládeže?
- ano
  - ne
- 17.) Spolupracuje vaše centrum se školami, do kterých děti docházejí?
- ano
  - ne
  - někdy
- 18.) Čím se snažíte u klientů vzbudit potřebu ke vzdělání a jak?
- Děláme s nimi společně úkoly, povzbuzujeme je, oceňujeme vše, co se jim podaří
  - Nejlepší lekcí je ovšem to, když jejich starší sourozenci a kamarádi, co nedokončili učňák, naráží na potřebu mít alespoň výuční list při uplatnění na trhu práce – je poznat, že to vnímají i rodiče a záleží jim, aby ty mladší děti už začaly prospívat na ZŠ – to ještě před 10 lety rozhodně nebylo
  - Ze strany nás pracovníků je míra ovlivnění docela malá

- 19.) Vidíte u dětí a mládeže, kteří vaše centrum navštěvují nějaký posun? (např. v chování, komunikaci apod.)
- a. ano
  - b. ano, velice kladný
  - c. ne
  - d. jak u koho, je to individuální
- 20.) Hodnotíte výsledky práce ve Vašem centru?
- a. rozhovorem s klienty
  - b. formou dotazníků
  - c. jednou za půl roku poradami
- 21.) Jaká je spolupráce s rodiči klientů, kteří k Vám docházejí?
- a. velmi dobrá
  - b. ucházející
  - c. špatná
- 22.) Jakým způsobem se o Vašem centru klienti dozvídají?
- a. od přátel
  - b. tisk, letáky
  - c. veřejné akce
  - d. internetové stránky
- 23.) Jste spokojeni s návštěvností?
- a. ano
  - b. ne
  - c. velmi
- 24.) Jak hodnotíte celkovou kvalitu vybavenosti vašeho centra?
- a. přiměřená
  - b. odpovídá nárokům klientů
  - c. má menší nedostatky
  - d. vždy se dá něco vylepšit

Dobrý den,

Jmenuji se Šárka Jeřábková, pracuji na Základní škole a Praktické škole v Kutné Hoře. Píši BAKALÁŘSKOU PRÁCI a formou tohoto dotazníku bych Vás chtěla požádat o pomoc při výzkumu. Má práce se týká center pro trávení volného času, zvláště romských dětí a mládeže.

Byla bych moc ráda za Vaši pomoc. Stačí mi barevné označení správné odpovědi nebo stručného vyplnění kolonek.

Děkuji za vyplnění dotazníku, s přáním pěkného dne Šárka Jeřábková

Příloha C

DOTAZNÍK

- 3.) Vaše pohlaví?
a. muž b. žena
- 4.) Vaše etnická příslušnost?
a. Rom b. nejsem Rom
- 3.) Jaké je Vaše vzdělání?
a. základní
b. středoškolské bez maturity
c. středoškolské s maturitou
d. vysokoškolské
VOŠ
- 4.) Jak dlouho již pracujete v tomto zařízení?
a. 2 roky a méně
b. do 5 let
c. více let .....kolik?
d. do 10 let
e. pouze zde vypomáhám
f. mám úplně jiné vzdělání
- 5.) Jaká je Vaše pozice ve středisku?

Sociální pracovník

.....

6.) Co Vás motivuje k práci s romskou mládeží či širší romskou komunitou?
.....Alespoň částečné zlepšení například v oblasti vzdělávání, chování a rozvíjení zájmů u romských dětí a mládeže

7.) Jaké jste získal/a praktické zkušenosti při výchově a vzdělávání Romů?

- d. **praxí**
- e. studiem
- f. účastí v kurzech

8.) Co Vám pomáhá udržet u Romů autoritu?

- e. **důslednost v dodržování pravidel**
- f. sankce za jejich nedodržení
- g. **přátelskost a přirozené chování**
- h. **nepouštět si uživatele příliš k tělu**

9.) Jaké věkové kategorie jsou vaši klienti?

- a. předškolní
- b. **mladší školní věk**
- c. **starší školní věk**
- d. adolescenti
- e. **dospělí klienti**

10.) Jak velké procento dětí, mládeže nebo dospělých klientů je z romské komunity?

- a. do 25%
- b. do 50%
- c. **do 75%**
- d. 100%

11.) Co podle Vás Romy v centru nejvíce zajímá, baví?

Menší děti školního věku zajímá nejvíce počítačový kroužek a větší oceňují možnosti poradenství, ale i sportovní aktivity a hudební kroužek

12.) Vzbuzuje podle Vás vaše středisko v klientech zájem o učení a poznávání?

- a. výborně
- b. dobře
- c. **jen v určitých aktivitách**
- d. málo

e. vůbec

13.) Jak jsou klienti spokojeni s nabídkou zájmových činností vašeho centra?

- a. ano velice
- b. s výhradami**
- c. málo
- d. spokojeni nejsou
- e. nevím

14.) Které činnosti z nabídky vašeho centra klienty nejvíce zajímají (baví)?

- a. doučovací
- b. zájmové**
- c. jiné akce

15.) Domníváte se, že volnočasově organizované aktivity jsou pro romské děti přínosem?

a. ano (v čem myslíte)

.....
b. částečně

c. ne

16.) Snažíte se o setkávání romských a neromských dětí a mládeže?

a. ano

b. ne

17.) Spolupracuje vaše centrum se školami, do kterých děti docházejí?

a. ano

b. ne

c. někdy

18.) Čím se snažíte u svých klientů vzbudit potřebu ke vzdělání a jak?

Ano, především formou motivace tzn. Nejprve si splníš své povinnosti (úkoly, učení atd.) a potom si můžeš hrát.

19.) Vidíte u dětí a mládeže, kteří vaše centrum navštěvují nějaký posun? (např. v chování, komunikaci apod.)?

e. ano

f. ano, velice kladný

g. ne

h. jak u koho, je to individuální

- 20.) Jak hodnotíte výsledky práce ve Vašem centru?
- a. rozhovorem s klienty
  - b. formou dotazníků
  - c. **jednou za rok poradami**
- 21.) Jaká je spolupráce s romskými rodiči dětí, které k vám docházejí?
- a. velmi dobrá
  - b. ucházející
  - c. **špatná**
  - d. s rodiči se neznám
- 22.) Jakým způsobem se o Vašem centru klienti dozvídají?
- a. **od přátel**
  - b. **tisk, letáky**
  - c. veřejné akce
  - d. internetové stránky
- 23.) Jste spokojeni s návštěvností?
- a. **ano**
  - b. ne
  - c. velmi
- 24.) Jak hodnotíte celkovou kvalitu vybavenosti Vašeho centra?
- a. **přiměřená**
  - b. odpovídá nárokům klientů
  - c. má menší nedostatky
  - d. vždy se dá něco vylepšit

Dobrý den,

Jmenuji se Šárka Jeřábková, pracuji na Základní škole a Praktické škole v Kutné Hoře. Píši BAKALÁŘSKOU PRÁCI a formou tohoto dotazníku bych Vás chtěla požádat o pomoc při výzkumu. Má práce se týká center pro trávení volného času, zvláště romských dětí a mládeže.

Byla bych moc ráda za Vaši pomoc. Stačí mi barevné označení správné odpovědi nebo stručného vyplnění kolonek.

Děkuji za vyplnění dotazníku, s přáním pěkného dne Šárka Jeřábková

Příloha D

DOTAZNÍK

5.) Vaše pohlaví?

- a. muž   b. žena

6.) Vaše etnická příslušnost?

- a. Rom   b. nejsem Rom

3.) Jaké je Vaše vzdělání?

- a. základní
b. středoškolské bez maturity
c. středoškolské s maturitou
d. vysokoškolské

4.) Jak dlouho již pracujete v tomto zařízení?

- a. 2 roky a méně
b. do 5 let
c. více let .....kolik?
d. do 10 let
e. pouze zde vypomáhám
f. mám úplně jiné vzdělání

5.) Jaká je Vaše pozice ve středisku?

Vedoucí, sociální pracovník

.....

6.) Co Vás motivuje k práci s romskou mládeží či širší romskou komunitou?

.....Potřeba v našem městě a víra, že to má smysl pro klienty, že se jim lepší situace.....

.....

.....
7.) Jaké jste získal/a praktické zkušenosti při výchově a vzdělávání Romů?

- a. praxí
- b. studiem
- c. účasti v kurzech

8.) Co Vám pomáhá udržet u Romů autoritu?

- a. důslednost v dodržování pravidel
- b. sankce za jejich nedodržení
- c. přátelskost a přirozené chování
- d. nepouštět si uživatele příliš k tělu

9.) Jaké věkové kategorie jsou vaši klienti?

- a. předškolní
- b. mladší školní věk
- c. starší školní věk
- d. adolescenti
- e. dospělí klienti

10.) Jak velké procento dětí, mládeže nebo dospělých klientů je z romské komunity?

- a. do 25%
- b. do 50%
- c. do 75%
- d. 100%

11.) Co podle Vás Romy v centru nejvíce zajímá, baví?

.....povídání, tanec, PC, zpěv,
.....
.....

12.) Vzbuzuje podle Vás vaše středisko v klientech zájem o učení a poznávání?

- a. výborně
- b. dobře
- c. jen v určitých aktivitách
- d. málo
- e. vůbec

13.) Jak jsou klienti spokojeni s nabídkou zájmových činností vašeho centra?

- a. ano velice
- b. s výhradami
- c. málo
- d. spokojeni nejsou
- e. nevím

14.) Které činnosti z nabídky vašeho centra klienty nejvíce zajímají (baví)?

- a. doučovací
- b. zájmové
- c. jiné akce

15.) Domníváte se, že volnočasově organizované aktivity jsou pro romské děti přínosem?

- a. ano (v čem myslíte) .....nemají často doma vybavení.....
- b. částečně
- c. ne

16.) Snažíte se o setkávání romských a neromských dětí a mládeže?

- a. ano
- b. ne

17.) Spolupracuje vaše centrum se školami, do kterých děti docházejí?

- a. ano
- b. ne
- c. někdy

18.) Čím se snažíte u svých klientů vzbudit potřebu ke vzdělání a jak?

.....Učíme se zajímavou formou (hry, pomocí PC), ukazujeme důsledky toho, když se člověk učí

.....

19.) Vidíte u dětí a mládeže, kteří vaše centrum navštěvují nějaký posun? (např. v chování, komunikaci apod.)?

- a. ano
- b. ano, velice kladný
- c. ne

d. jak u koho, je to individuální

20.) Jak hodnotíte výsledky práce ve Vašem centru?

- a. rozhovorem s klienty
- b. formou dotazníků
- c. jednou za rok poradami

21.) Jaká je spolupráce s romskými rodiči dětí, které k vám docházejí?

- a. velmi dobrá
- b. ucházející
- c. špatná
- d. s rodiči se neznám

22.) Jakým způsobem se o Vašem centru klienti dozvídají?

- a. od přátel
- b. tisk, letáky
- c. veřejné akce
- d. internetové stránky

23.) Jste spokojeni s návštěvností?

- a. ano
- b. ne
- c. velmi

24.) Jak hodnotíte celkovou kvalitu vybavenosti Vašeho centra?

- a. přiměřená
- b. odpovídá nárokům klientů
- c. má menší nedostatky
- d. vždy se dá něco vylepšit

Dobrý den,

Jmenuji se Šárka Jeřábková, pracuji na Základní škole a Praktické škole v Kutné Hoře. Píši BAKALÁŘSKOU PRÁCI a formou tohoto dotazníku bych Vás chtěla požádat o pomoc při výzkumu. Má práce se týká center pro trávení volného času, zvláště romských dětí a mládeže.

Byla bych moc ráda za Vaši pomoc. Stačí mi barevné označení správné odpovědi nebo stručného vyplnění kolonek.

Děkuji za vyplnění dotazníku, s přáním pěkného dne Šárka Jeřábková

Příloha E

DOTAZNÍK

- 7.) Vaše pohlaví?
a. muž   b. žena
- 8.) Vaše etnická příslušnost?
a. Rom   b. nejsem Rom
- 3.) Jaké je Vaše vzdělání?
a. základní
b. středoškolské bez maturity
c. středoškolské s maturitou
d. vysokoškolské
- 4.) Jak dlouho již pracujete v tomto zařízení?
a. 2 roky a méně
b. do 5 let
c. více let .....kolik?
d. do 10 let
e. pouze zde vypomáhám
f. mám úplně jiné vzdělání
- 5.) Jaká je Vaše pozice ve středisku?
.....sociální pracovnice
- 6.) Co Vás motivuje k práci s romskou mládeží či širší romskou komunitou?

.....

.....

.....

7.) Jaké jste získal/a praktické zkušenosti při výchově a vzdělávání Romů?

- a. praxí
- b. studiem
- c. účastí v kurzech

8.) Co Vám pomáhá udržet u Romů autoritu?

- a. důslednost v dodržování pravidel
- b. sankce za jejich nedodržení
- c. přátelskost a přirozené chování
- d. nepouštět si uživatele příliš k tělu

9.) Jaké věkové kategorie jsou vaši klienti?

- a. předškolní
- b. mladší školní věk
- c. starší školní věk
- d. adolescenti
- e. dospělí klienti

10.) Jak velké procento dětí, mládeže nebo dospělých klientů je z romské komunity?

- a. do 25%
- b. do 50%
- c. do 75%
- d. 100%

11.) Co podle Vás Romy v centru nejvíce zajímá, baví?

.....velmi rádi tancují, dělají break a street dance, také si rádi pouštějí muziku a využívají volnočasové aktivity (fotbálek, kulečnick, šipky...)

.....

- 12.) Vzbuzuje podle Vás vaše středisko v klientech zájem o učení a poznávání?
- a. výborně
  - b. dobře
  - c. jen v určitých aktivitách
  - d. málo
  - e. vůbec

- 13.) Jak jsou klienti spokojeni s nabídkou zájmových činností vašeho centra?
- a. ano velice
  - b. s výhradami
  - c. málo
  - d. spokojeni nejsou
  - e. nevím

- 14.) Které činnosti z nabídky vašeho centra klienty nejvíce zajímají (baví)?
- a. doučovací
  - b. zájmové
  - c. jiné akce

- 15.) Domníváte se, že volnočasově organizované aktivity jsou pro romské děti přínosem?
- a. ano (v čem myslíte) .....když jsou u nás, nedělají protizákonné či jiné aktivity.....
  - b. částečně
  - d. ne

- 16.) Snažíte se o setkávání romských a neromských dětí a mládeže?
- a. ano
  - b. ne

- 17.) Spolupracuje vaše centrum se školami, do kterých děti docházejí?
- a. ano
  - b. ne
  - c. někdy

- 18.) Čím se snažíte u svých klientů vzbudit potřebu ke vzdělání a jak?

.....bavíme se o tom, spíše ale řešíme dávky, práci
apod.....

.....

- 19.) Vidíte u dětí a mládeže, kteří vaše centrum navštěvují nějaký posun? (např. v chování, komunikaci apod.)?
- a. ano
  - b. ano, velice kladný
  - c. ne
  - d. jak u koho, je to individuální
- 20.) Jak hodnotíte výsledky práce ve Vašem centru?
- a. rozhovorem s klienty
  - b. formou dotazníků
  - c. jednou za rok poradami
- 21.) Jaká je spolupráce s romskými rodiči dětí, které k vám docházejí?
- a. velmi dobrá
  - b. ucházející
  - c. špatná
  - d. s rodiči se neznám
- 22.) Jakým způsobem se o Vašem centru klienti dozvídají?
- a. od přátel
  - b. tisk, letáky
  - c. veřejné akce
  - d. internetové stránky
- 23.) Jste spokojeni s návštěvností?
- a. ano
  - b. ne
  - c. velmi
- 24.) Jak hodnotíte celkovou kvalitu vybavenosti Vašeho centra?
- a. přiměřená
  - b. odpovídá nárokům klientů
  - c. má menší nedostatky
  - d. vždy se dá něco vylepšit

Dobrý den,

Jmenuji se Šárka Jeřábková, pracuji na Základní škole a Praktické škole v Kutné Hoře. Píši BAKALÁŘSKOU PRÁCI a formou tohoto dotazníku bych Vás chtěla požádat o pomoc při výzkumu. Má práce se týká center pro trávení volného času, zvláště romských dětí a mládeže.

Byla bych moc ráda za Vaši pomoc. Stačí mi barevné označení správné odpovědi nebo stručného vyplnění kolonek.

Děkuji za vyplnění dotazníku, s přáním pěkného dne Šárka Jeřábková

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Šárka Jeřábková

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Volnočasová centra pro děti a mládež z minority

Rok: 2013

Počet stran: 49

Celkový počet stran příloh: 20

Počet titulů české literatury a pramenů: 13

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Hajská